ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΙ 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1889 ΕΤΟΣ ΣΤ'. — ΑΡΙΘ. 15

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣ ΑΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νικοτσάρας, *ἱστορικὴ σελίς*, ὑπὸ Κ. Γ. Ζησίου.
Ἡ Χυλόπηττα, *εἰκόνες ἐκ τοῦ βίου τῶν χωρικῶν*. ὑπὸ Γεωργίου Ἀδραχτᾶ.
Ἡ «Ὀρέστεια», κρίσεις Jules Lemaitre.
Ἀετὸς καὶ σκώληξ. ποίημα Α. Παράσχου, κατὰ τὸν Κιαμὴλ-βέην.
Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἀρχηγοῦ Κρεσζῆ. *Καὶ πάλιν οἱ Ἀρεοπαγῖται. — Τεχνάσματα καὶ στρατηγήματα.—Μετάνοια τῶν Ἀρεοπαγιτῶν.—Καμτσικιαὶς εἰς τὸν Μαρσόλαν.—Ἀψιμαχίαι καὶ ἐκστρατεῖαι.*
Κηδεία, *Ρωσικὴ φιλολογία*. (Μῦθος Κριλώφ), ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου.
Ὁ Συνταγματάρχης Ἐδράρδος, μικρὸν μυθιστόρημα, Jules Jandeau.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. *Ἐγχώρια—Ἐξωτερικὰ—Φιλολογία,—Καλλιτεχνία* κ.τ.λ.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα βιβλία.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΝΙΚΟΤΣΑΡΑΣ

[Τέλος]

Ὁ Νικοτσάρας ἀπὸ τὸ Καρπενήσι ἐπέρασεν εἰς τὴν Σκιάθον καὶ ἐκεῖθεν μὲ πλοῖα εἰς τὸν Ὄλυμπον· ἐκεῖθεν δὲ κατέβη εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ὁ πασᾶς τῆς Θεσσαλονίκης ἔστειλε καὶ ἠρώτησε τίς εἶνε καὶ ποῦ πηγαίνει· αὐτὸς δὲ ἀπήντησεν ὅτι στέλλεται ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ εἰς βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του Μουχτὰρ πολεμοῦντος πρὸς τοὺς Ρώσσους ἐν Βουλγαρίᾳ. Εἶχε δὲ ὑψώσῃ καὶ *μπαϊράκια* Τούρκικα, διὰ νὰ ἀπατήσῃ τοὺς Τούρκους· ὥστε κατώρθωσε νὰ περάσῃ πρὸς τὰς Σέρας. Τότε ἡ ἀπάτη ἔγεινε γνωστή· ἔρριψε τὰ μπαϊράκια καὶ ὕψωσε τὰς σημαίας τοῦ σταυροῦ. Ὁ κλέφτης ἔγεινεν ἐπαναστάτης. Τρεῖς χιλιάδες Τοῦρκοι τὸν κατεδίωκον, αὐτὸς δὲ προχωρῶν καὶ ἀναβαίνων τὴν κοιλάδα τοῦ Νέστου ἔφθασεν εἰς τὸ Νευροκόπον, ὁπόθεν ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ὄρους Ρίλου. Ἐδῶ τεῖχος ἀπὸ σπαθιὰ καὶ ποταμὸς πύρινος δέκα χιλιάδων Μουσουλμάνων τοῦ ἔφραζε τὸν δρόμον. Δὲν ἠμπόρει πλέον νὰ προχωρήσῃ· ὁδηγοὺς δὲν εἶχαν. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ γνώριμα τῆς πατρίδος των μέρη. Ἀλλ' ἡ ἐπιστροφή των αὕτη ἦτο γεμάτη ἀπὸ κινδύνους,-ὑπῆρξεν ὅμως ἔνδοξος, ὅπως πρὸ 2200 ἐτῶν ἡ ἐπάνοδος τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ξενοφῶντος ἀπὸ τὰ πρόθυρα τῆς Βαβυλῶνος εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν μυριοπόθητον.

*
* *

Διασχίσαντες οἱ κλέφταις τοὺς Τούρκους ἐπὶ τοῦ ὄρους Ρίλου κατέβαινον πάλιν τὴν κοιλάδα τοῦ Νέστου πολεμοῦντες νύκτα ἡμέραν, ἕως ὅτου ἔφθασαν εἰς τὴν Ζύχναν καὶ κατέλαβον διὰ τῆς βίας αὐτήν. Οἱ ἐχθροὶ ἐπληθύνοντο· εἰς τὰς Τουρκικὰς φάλαγγας προσετέθησαν χωρικοὶ Γιουροῦκοι ἀπὸ 72 χωρίων τῶν πέριξ τῆς Ζύχνας καὶ τῶν Σερῶν. Δημοτικόν τι ᾆσμα ἔψαλλε :

Τ'ἔχουν τῆς Ζύχνας τὰ βουνὰ καὶ στέκουνβουρκωμένα;
μήνα χαλάζι τὰ βαρεῖ, μήνα βαρὺς χειμῶνας;
οὔτε χαλάζι τὰ βαρεῖ, οὐδὲ βαρὺς χειμῶνας·
ὁ Νικοτσάρας πολεμάει μὲ τρία βιλαέτια,
μὲ Σέρας καὶ μ' Ἀράχωβα μὲ δώδεκα ταμπούρια.

Ἡμερόνυχτα ἐπολέμουν 2 καὶ τὸ πρωὶ τῆς τρίτης ἡμέρας ἤνοιξαν δρόμον μὲ τὰ σπαθιὰ καὶ ἔτρεξαν πρὸς τὸν κόλπον τῆς Κοντέσσας.

*
* *

Ἐπειδὴ ἡ Ρωσσία ὑπεστήριζε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Σερβίας καὶ εἶχε διὰ τοῦτο ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Τουρκίας, ὁ Ρῶσσος ναύαρχος Σινιάβινς εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ προσμένῃ τὸν Νικοτσάραν εἰς τὸν κόλπον τῆς Κοντέσσας, διὰ νὰ τὸν παραλάβῃ εἰς τὰ πλοῖά του, ἂν τυχὸν ἤθελεν ἀναγκασθῆ νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἀλλ' ὁ στόλος δὲν ἦτο ἐκεῖ, ὅπου εἶχε δοθῆ ὑπόσχεσις καὶ ὅπου ἔπρεπε νὰ ἦνε.

Οἱ κλέφταις λοιπὸν εἶχον ἐμπρὸς τὴν πλατειὰ θάλασσα, ὀπίσω οἱ ἐχθροὶ ἐμυρμήγκιαζαν, δεξιὰ εἶχον τὸν ποταμὸν Στρυμόνα (Καρασοῦ) πλατύν, βαθὺν καὶ ἀδιάβατον· ἄλλο δὲ μέρος νὰ περάσουν δὲν ἦτο παρὰ τοῦ Πράβι τὸ γεφύρι. Πρὸς αὐτὸ λοιπόν, ἀναβαίνοντες τὸν ποταμὸν καὶ αἰωνίως πολεμοῦντες, διευθύνθησαν.

Τὸ Πράβι κεῖται εἰς τὸ πλάγι ὑψηλοῦ ὄρους χιονοσκεπάστου· ἀριστερὰ αὐτοῦ ἁπλώνεται ἀτελείωτος ἕως εἰς τὴν θάλασσαν ἡ πεδιὰς τῆς Ζύχνας, δεξιὰ ὑψοῦται ὑψηλότερον ὄρος μὲ ἄλυωτα χειμῶνα καλοκαῖρι χόνια, τὸ Δεμὶρ-Χισάρ, ἐμπρὸς δὲ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ εἶνε ἡ πολυθρύλητος γέφυρα μὲ μάκρος χίλια βήματα. Ἀπὸ τὰς δύο ἄκρας εἶχε σιδερένιαις πόρταις, φραγμέναις δυνατὰ καὶ δεμέναις μὲ διπλῆ ἁλυσσίδα.

*
* *

Ἄλλος θὰ παρέδιδε τὰ ὅπλα· ἀλλ' ὁ Νικοτσάρας !

ὅσῳ εἶν' ὁ Νῖκος ζωντανὸς Τοῦρκο δὲν προσκυνάει.

Τρεῖς ἡμέρας ἀπεκλείσθησαν εἰς τὸ Πράβι.

χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερό, χωρὶς ὕπνο 'στὸ μάτι.

Ὁ λαὸς ἔψαλλε τὸν ὑπεράνθρωπον ἐκεῖνον ἀγῶνα :

Ὁ Νικοτσάρας πολεμάει μὲ τρία βιλαέτια,
τὴν Ζύχναν καὶ τὸν Χάνδακα, τὸ ἔρημο τὸ Πράβι.
Τρεῖς μέραις κάνει πόλεμο, τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς [νύχτες
χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερό, χωρὶς ὕπνο 'στὸ μάτι·
χιόνι ἔτρωγαν, χιόνι ἔπιναν καὶ τὴν φωτιὰ βαστοῦσαν.
Τὰ παλληκάρια φώναξε 's ταῖς τέσσαραις ὁ Νῖκος :
—Ἀκοῦστε, παλληκάρια μου, λίγα κι' ἀνδειωμένα,
σίδερο βάλτε 'στὴν καρδιὰ καὶ χάλκωμα 'στὰ στήθη·
'τι πόλεμος μᾶς καρτερεῖ μὲ τὰ σκυλιὰ τοὺς Τούρκους
κι' ἂν τοὺς βροντήσωμε γερά, τὸ πήραμε τὸ Πράβι.
Τὸ δρόμο πῆραν σύνταχα κι ἔφτασαν 'στὸ γεφύρι,
ὁ Νῖκος μὲ τὸ δημησκὶ τὸν ἅλυσσό του κόβει,
φεύγουν οἱ Τοῦρκοι σὰν τραγιά, πίσω τὸ Πράβι ἀ- [φίνουν.

*
* *

Χιόνι ἔτρωγαν ! χιόνι ἔπιναν ! καὶ τὴ φωτιὰ βα- [στοῦσαν.

Δυστυχῶς ἡ πυρῖτις τὴν τρίτην νύκτα ἐτελείωσεν, ἀπὸ τοὺς 550 δὲ στρατιώτας του δὲν εἶχον μείνῃ οὐδὲ 250 ἀπὸ τὰς μάχας δύο σχεδὸν μηνῶν. Οἱ ὑπόλοιποι διὰ νὰ σωθῶσι δὲν εἶχον εἰμὴ τὰ σπαθιά των καὶ τὴν ἀνδρείαν των. Ἄφησαν τὰ τουφέκια, ἔσπασαν τὰς θήκας τῶν σπαθιῶν καὶ κατὰ τὰ ἑξημερώματα ὥρμησαν πρὸς τὴν γέφυραν. Ἀκοῦστε, παλληκάρια μου, λέγει ὁ ἀρχηγός,

ἀκοῦστε, παλληκάρια μου λίγα κι' ἀνδρειωμένα,
σίδερο βάλτε στὴν καρδιὰ καὶ χάλκωμα 'στὰ στήθη,

Διότι πρὶν φθάσουν καὶ περάσουν τὸν ποταμόν, ἔπρεπε νὰ περάσουν πέλαγος πλατὺ τρικυμιῶδες ἀπὸ Μουσουλμάνους 15 χιλιάδων· ἀλλ' ὁ Νικοτσάρας ἦτο ὁ καραβοκύρης ὁ ἀτρόμητος, ὁ παίζων μὲ τὰς τρικυμίας.

Πέφτουν ἡ μπόμπαις 'σὰν βροχή, τὰ τόπια 'σὰν χαλάζι κι' αὐτὰ τὰ λιανοτούφεκα 'σὰν ἄμμος τῆς θαλάσσης

Καὶ ἡ ἡρωικὴ φάλαγξ προχωρεῖ· ὠθοῦσιν, ὠθοῦνται, ὡς κύματα ἐπὶ τῆς παραλίας, τὰ ὁποῖα ἔθρεψε κολοσσαῖα ἡ μανία τῶν θυελλῶν· ὑπὸ χάλαζαν σφαιρῶν ἑκατὸν κλεφτόπουλα πίπτουσιν ὡς ὑψηλαὶ πλάτανοι ὑπὸ τῆς προσβολῆς τῶν κεραυνῶν· ἀλλὰ τὰ κουφάρια τῶν Τούρκων σωριάζονται ἀλύπητα ὑπὸ τοὺς ἀστραπιαίους κτύπους τῆς πάλας καὶ τοῦ γιαταγανιοῦ· ὁ Νικοτσάρας εἶνε ἐμπρὸς μὲ τὸ γιγαντιαῖον ἀνάστημα, μὲ τὸ λεόντειον βλέμμα του, μέγας, τρομερός, πάλλων τὴν σπάθην του ὡς ὁ Χάρων τὸ δρέπανόν του. Οἱ Τοῦρκοι αἱματοκυλισμένοι τρέμουν καὶ φεύγουν, τὰ κλεφτόπουλα φθάνουν εἰς τὴν γέφυραν,

ὁ Νῖκος μὲ τὸ δημησκὶ τὴν ἅλυσσό του κόβει,

σπάζουν ταῖς πόρταις, χύνονται εἰς τὴν γέφυραν ἀκράτητοι, ὡς ὁ κάτωθεν αὐτῆς ῥέων ποταμός, σπάζουν καὶ ταῖς ἄλ-

λαις πόρταις, διασχίζουν καὶ τοὺς ἐκεῖ παρατεταγμένους Τούρκους καὶ σώζονται εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Σώζονται! ἑκατὸν πεντήκοντα μόνον· ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν δὲν ἔρθασαν ζωντανοὶ εἰς τὸν Ὄλυμπον παρὰ πεντήκοντα δύο· διότι οἱ λοιποὶ ἀπέθανον ἀπὸ τὰς πληγὰς καὶ ἀπὸ τὰς ἀσθενείας ἕνεκα τῆς πείνας καὶ ἀπὸ τῶν ταλαιπωριῶν τριῶν μηνῶν.

Ἕνα τραγοῦδι ἐκείνων τῶν χρόνων λέγει:

Τρία πουλάκια κάθουνται 'ς τὸν Ἄθωνα 'ς τὴν ράχη,
τό 'να κυττάει τὸν Ὄλυμπο, τἄλλο πρὸς τὴν Κασ-
[σάνδρα,
Τό τρίτο τό καλλίτερο μοιρολογάει καὶ λέγει:
—Ὁ Νῖκος τί νὰ γείνηκε τοῦτο τὸ καλοκαῖρι;
ποῦταν μπαϊράκι 'ς τὰ βουνὰ καὶ φλάμπουρο 'ς τοὺς
[κάμπους
ποῦταν καὶ μὲς 'ς τὴν θάλασσα πύργος θεμελιωμένος;
Μᾶς εἶπαν πέρα πέρασε, πάγει κατὰ τὸ Πράβι,
κι' ἀνοίγει μπαϊράκια δώδεκα μὲς 'ς τὴ Βλαχιὰ νὰ
[πάγῃ.
Πολλὴ μαυρίλα πλάκωσε, δέκα χιλιάδες Τοῦρκοι,
καὶ κάνει ἕναν πόλεμο ὁλημερῆς 'ς τὸν κάμπο,
σκοτώνει τοὺς Ἀγαρηνοὺς πεζοῦρα καὶ καβάλλα,
κὶ τὸ βραδὺ γιουρούσταναν μὲ τὰ σπαθιὰ 'ς τὰ χέρια.
βρίσκουν ταῖς πόρταις σφαλισταῖς καὶ ἄλυσσον 'ς τὸ
[γεφύρι.
Τότε ὁ Νῖκος φώναξε τὰ παλληκάρια κράζει·
«Λεβέντες μου ἀνίκητοι, περήφανα σαΐνια,
καβοῦλι: μὴ τὸ κάμετε οἱ Τοῦρκοι νὰ μᾶς πάρουν·
ἢ ὅλους νὰ τοὺς σφάξωμε ἢ ὅλοι ἂς σκοτωθοῦμε».
Πέντε μερούλαις πολεμοῦν καὶ πέντε μερονύχτια
τὴν ἄλυσσον ἐκόψανε, ταῖς πόρταις ἐτσακίσαν,
μὲ τὰ σπαθιὰ τοὺς ἔσχισαν τοὺς Τούρκους κι' ἐπράσαν.
Σ' τὸν Ἄθωνα γυρίσανε πενῆντα δυὸ νομᾶτοι

* * *

Τοιαύτη ἦτο ἡ θαυμαστὴ ἐκστρατεία καὶ ἡ ἔνδοξος ἐπιστροφὴ τοῦ Νικοτσάρα κατὰ τὸ 1807.

Διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Νικοτσάραν τὸ ἁρματωλίκι τοῦ Βλαχολειβάδου δοθὲν εἰς τὸν Βλαχοθόδωρον. Τότε ὁ τροπαιοφόρος πολεμιστὴς τῆς ζηρᾶς ὥπλισεν ἓν πλοῖον καὶ ἔγεινε μαῦρο φάντασμα διὰ τοὺς Τούρκους, ὅσοι ἔπλεον τὸν κόλπον τῆς Θεσσαλονίκης. Μετ' ὀλίγον ἐκυρίευσε δύο πλοῖα καὶ ὁπλίσας αὐτὰ καὶ τάξας πλοιάρχους τὸ Λαζόπουλο καὶ τὸν Μπιζώτη ἐρήμαζε τὰ παράλια τοῦ κόλπου, ὅπου κατῴκουν Τοῦρκοι[1].

Τὸν Νικοτσάραν ἐμιμήθησαν μετ' ὀλίγον πολλοὶ ἄλλοι κλέφταις· εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Σκιάθον συνῆλθον οἱ καπετάνοι Παπαθύμιος Βλαχάβας, Γιάννης Σταθᾶς, Νικοτσάρας, Λαζαῖοι, Μπιζώτης, Τζαχείλας, Καζαβέρνης, Ρομφαίης, Σῦρος καὶ ἀπὸ τὸν Μωριὰ ὁ Κολοκοτρώνης. Ὡπλισαν στόλον ἀπὸ πολλὰ πλοῖα, διήρεσαν αὐτὸν εἰς ἑπτὰ μοίρας ὑπὸ τηνάρχηγίαν ἑπτά, τῶν ἐπισημοτάτων καπετάνων, καὶ ὠνόμασαν τὰς μοίρας ἐκ τῆς πατρίδος ἑκάστου τῶν ἀρχηγῶν «Ἄσπρη θάλασσα (Αἰγαῖον πέλαγος), Βάλτος, Κασσάνδρα, Μωριᾶς, Ὄλυμπος, Ρούμελη, Σκιάθος.» Ναύαρχος τοῦ στόλου ἐξελέχθη ὁ Γιάννης Σταθᾶς διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ πενθεροῦ του καὶ τοῦ περιλαλήτου κλέφτου Γιάννη Μπουκουβάλα, ὑποναύαρχος δὲ ὁ Νικοτσάρας. Τὸ πλοῖον τοῦ Σταθᾶ καὶ τοῦ Νικοτσάρα, αὐτὰ τοὐλάχιστον τὰ δύο, ὡς γνωρίζομεν, ἦσαν βαμμένα κατάμαυρα, μαῦρα εἶχον καὶ τὰ πανιὰ καὶ ὁ ναύαρχος δὲ αὐτὸς ὁ Σταθᾶς ἦτο κατάμαυρα ἐνδυμένος. Ἤθελον ἴσως νὰ δείξουν τὸ βαθὺ πένθος τῆς ψυχῆς των διὰ τὴν δουλείαν τῆς πατρίδος ἢ τὸνμαῦρον χάρον, ὅστις ἐπρόσμενε τοὺς Τούρκους, ὅσοι ἤθελον περάσῃ ἀπὸ τὴν πλώρη των. Ἀλλ' ὅμως ἐπάνω εἰς τὰ πένθιμα αὐτὰ χρώματα ἐκυμάτιζεν ὡραία καὶ ὑπερήφανη ἡ γαλανόλευκη Ἑλληνικὴ σημαία. Διότι τότε πρῶτον ἀπὸ τοὺς γενναίους ἐκείνους πειρατὰς κατεσκευάσθη ἡ ὡραία γαλανὴ μὲ τὸν λευκὸν σταυρόν της εἰς τὴν ὁποίαν προσβλέπομεν μὲ τόσην ἐλπίδα, ὅτι θὰ στηθῇ μίαν ἡμέραν εἰς τὸν θόλον τῆς Ἁγια-Σοφιᾶς.

Ὁ ναύαρχος Σταθᾶς ἐναυμάχησε πλησίον τῆς Κασσάνδρας πρὸς Τουρκικὸν κορβέττον καὶ τὴν νίκην του ἔψαλλε τὸ ἑξῆς τοῦ λαοῦ τραγοῦδι.

Μαῦρο καράβι ἔπλεε 'ς τὰ μέρη τῆς Κασσάνδρας,
μαῦρα πανιὰ τὸ σκέπαζαν καὶ τοὐρανοῦ σημαία·
ἐμπρὸς κορβέττο μ' ἄλικο μπαϊράκι τοῦ ἐζῆκε
«Μάϊνα, φωνάζει, τὰ πανιά, ρίξε ταλέγει, κάτω»
«Δὲν τὰ μαϊνάρω τὰ πανιά, οὐδὲ τὰ ρίχνω κάτω.
Μὴ με θαρρεῖτε νιόνυφη, νύφη νὰ προσκυνήσω;
Ἐγὼ εἶμαι ὁ Γιάννης τοῦ Σταθᾶ γαμβρὸς τοῦ Μπου-
[κουβάλα.
Τράκο, λεβέντες, ρίξετε· 'ς τὴν πλώρη τὸ καράβι·
τῶν Τούρκων αἷμα χύσετε, ἀπίστους μὴν ψηφᾶτε.»
Οἱ Τοῦρκοι βόλταν ἔρριξαν, καὶ ἐγύρισαν τὴν πλώρη.
Πρῶτος ὁ Γιάννης πέταξε μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι·
'ς τὰ μπούνια τρέχουν αἵματα, θάλασσα κοκκινίζει
κι' ἀλλάχ! ἀλλάχ! οἱ ἄπιστοι κραζόντας προσκυνοῦνε.

Καὶ κατόπιν δέ, βοηθούμενοι καὶ ἀπὸ ἓν Ἀγγλικόν, ἐνίκησαν δύο κορβέττα Τουρκικὰ καὶ μίαν φρεγάτταν.

* * *

Δυστυχῶς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐν ᾧ τὸ πλοῖον τοῦ Νικοτσάρα εἶχε πιάσῃ εἰς μίαν ἀκρογιαλιὰ διὰ νὰ πάρουν νερό, Ἀλβανοὶ πολλοί, φυλάσσοντες κατὰ τύχην κρυμμένοι ἐκεῖ, προσέβαλον τοὺς ναύτας. Ὁ Νικοτσάρας ἀποβιβασθεὶς καὶ διασκορπίσας τοὺς ἐχθροὺς ἐπέστρεφεν ἀμέριμνος εἰς τὸ πλοῖον. Ἀλλ' Ἀλβανός τις κρυμμένος ὀπίσω ἑνὸς δένδρου ἐπλήγωσεν αὐτὸν θανασίμως. Τὰ ἀνδρεῖα παλληκάρια μετέφερον αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, ὅπου ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 36 ἐτῶν. Ἐτάφη δὲ ἐν Σκύρῳ.

Τοιοῦτος λέγουν ὅτι ὑπῆρξεν ὁ θάνατός του. Ἐπάνω εἰς τὸν ἄγνωστον καὶ λησμονημένον σήμερον τάφον του σκούζει ὁ ἀδούλωτος ὡς ἡ ψυχή του ἀετός· μακρὰν βογκοῦν τὰ κύματα τοῦ κόλπου τῆς Θεσσαλονίκης, τὸν ὁποῖον αὐτὸς τοσάκις διέπλευσε πιμημένην φέρων τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν· σωριάζει ἐπάνω του ἡ βαρυχειμωνιὰ τὰ χιόνια της, μὲ τὰ ὁποῖα τρία ἡμερόνυκτα χωρὶς ψωμὶ χωρὶς νερὸ ἐπέρασε μὲ τὰ κλεφτόπουλά του, πεντακοσίους μάρτυρας τῆς ἐλευθερίας.

Τὰ χιόνια θὰ λυώσουν, θάρθῃ ἡ ἄνοιξις

ν' ἀνοίξῃ ὁ γαῦρος καὶ ἡ ὀξειά, νἀλθοῦν τὰ χελιδόνια

καὶ θ' ἀνθήσουν αἱ δάφναι ἐπὶ τοῦ τάφου του, ὅταν ἀκούσῃ ἡ ἀνήσυχος ψυχή του τὰ βαρειὰ βήματα τῶν Ἑλληνικῶν ταγμάτων νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς διέτρεξεν ἀνίκητος καὶ ὠνειρεύθη ἐλευθέραν.[1]

. . . . . .

Κ. Γ. Ζησιου

1. Νῖκο μου, τί τρελάθηκες; τί πῆρ' ὁ Θεὸς τὸν νοῦ σου,
κι' ἄφσες τὸν Βλαχοθόδωρο 'ς τὸ πατρικό σου κόλι;
—Ἐγὼ δὲν ἐτρελάθηκα μηδ' ἔχασα τὸν νοῦ μου,
ἐσεῖς καλὰ τὸ ξέρετε, καὶ Τοῦρκοι καὶ Ρωμαῖοι,
μὲ πολεμᾷ ὁ Βελῆ-πασᾶς μὲ τοὺς Τσοχανταραίους.
Πέρσι ἐπολέμουν ς' τὴ στερνιὰ μὲ δώδεκα ταμπούρια
καὶ φέτο 'μπῆκα 'ς τὸ 'γιαλὸ Τούρκους νὰ πολεμήσω.
Τρία καράβια ἤμασταν, τὰ τρία ἀράδα, ἀράδα,
τό 'να ἦτο τοῦ Λαζόπουλου, τ' ἄλλο τῶν Μπιζωταίων,
τὸ τρίτο, τὸ καλλίτερο, ἦτον τοῦ Νικοτσάρα.
Γειά σου, τουρκομπασόδεκη μου! τοῦ Τσάρα τὸ ντα-
[λιάνι!
Εἶπαν ὁ Τσάρας· 'πέθανε, αὐτὸς καὶ τὰ παιδιά του,
ἀλλ' εἶν' ὁ Νῖκος ζωντανός, αὐτὸς κι' ἡ συντροφιά του.

1. Ἀπόσπασμα λόγου ἀπαγγελθέντος ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.

Η ΧΥΔΟΠΗΤΤΑ

(Εἰκόνες ἐκ τοῦ βίου τῶν χωρικῶν).

—

— Δὲν θά μου 'πῆς λοιπόν, Βασιλική, τί εἶναι ἡ συλλοή σου;

— Τίποτε, Λάμπρο, πίστεψέ με· ἐγὼ ἐσένα ἀγαπῶ κι' ἐσένα θὰ πάρω...

— Μὰ σὲ βλέπω συλλογισμένη, Βασιλική μου· τί ἔχεις;

Εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν εὑρίσκετο ὁ Λάμπρος ὁ κοφινᾶς βλέπων κατηφῆ καὶ σύννουν τὴν Βασιλικήν, τὴν κόρην τοῦ Παπᾶ-Σπύρου, τὴν ὁποίαν ἠγάπα θερμῶς.

Δὲν εἶχε μάθη ἀκόμη τὴν ἀφῆξιν τοῦ υἱοῦ τοῦ παρέδρου καὶ οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ.

Ἡ Βασιλικὴ ἐξ ἄλλου:

«Δέν τον παίρνω, ἐσκέπτετο, δέν τον παίρνω, καὶ ἂς ἔχῃ καὶ χιλιάδες... Ἐγὼ τὸν Λάμπρο θὰ πάρω, τὸν Λάμπρο ποῦ τὸν ἀγαπῶ τόσα χρόνια καὶ μ' ἀγαπάει κι' αὐτός... ἂς εἶναι καὶ τοῦ παρέδρου γυιός, δέν τον παίρνω!»

Οὐδὲν ὅμως ἔλεγεν εἰς τὸν Λάμπρον, ἵνα μὴ τον λυπήσῃ.

*

Πέτρος ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ παρέδρου, ὅστις ἐπάραττε τὸν νοῦν τῆς Βασιλικῆς· ἦλθε δὲ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὸ χωρίον, ἵνα ἑορτάσῃ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν γονέων του.

Ἡ κυρία ὅμως αἰτία τῆς ἀφίξεώς του ἦτο πολὺ διαφορετική.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετήρχετο τὸν ἔμπορον ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅτε ἡ μήτηρ του ποθήσασα τέλος νὰ ὀνομασθῇ καὶ πενθερά, ἔστειλε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, γραφεῖσαν κατὰ παράκλησίν της ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τοῦ χωρίου, δι' ἧς τον προσεκάλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα «καὶ θὰ μείνῃ εὐχαριστημένος· τῷ εὗρεν αὐτὴ ἕνα κορίτσι, ὅπου δὲν εἶναι ἄλλο σὰν κι' αὐτό».

Τὸ κορίτσι τοῦτο ἦτο ἡ παπαδοποῦλα Βασιλική· καὶ οὐδεμία ἀληθῶς ἦτο ὡς αὐτή. Τὴν ἔβλεπε συχνὰ εἰς τὴν βρύσιν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὸν χορὸν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἠγάπησεν. Εἶχε τόσον καλοὺς τρόπους καὶ τόσον γλυκομίλητη ἦτο, ὥστε ἐμακάριζεν ἐκεῖνον ποῦ θά την ἔπαιρνεν.

Ἐγνώριζεν ὅτι αὕτη ἠγάπα τὸν Λάμπρον, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ της οὐδὲ προσοχῆς ἔκρινεν ἄξιον ἐκεῖνον. Ποῦ θὰ ἔβγῃ αὐτὸς 'μπροστά στὸ γυιό της! ...

Μίαν ἡμέραν μάλιστα τὴν συνήντησεν εἰς τὴν βρύσιν καὶ μεταξὺ ἄλλων;

— Δὲν ξέρω τί ἔχει αὐτὸς ὁ κοφινᾶς καὶ τον ἀγαπᾷς τόσον! ... τῇ εἶπε.

— Αἴ! κι' ἄν τον ἀγαπῶ; ...

— Τῆς δικαίς σας τῆς ἀγάπαις τῆς ξέρω ἐγώ! ... Ἔννοια σου καὶ μιὰ φορὰ θά με 'πῆς μάννα! ἐψιθύρισεν, ἐν ᾧ ἡ παπαδοποῦλα ἀπήρχετο.

«Εἶναι παιδὶ ἀκόμα, ἐξηκολούθησε κατόπιν — πρὸς παρηγορίαν της — ἡ μήτηρ τοῦ Πέτρου, εἶναι παιδί... Τί ξέρει αὐτό; Τὸν κοφινᾶ εἶδε, τὸν κοφινᾶ ἀγάπησε! Ἂς ἔρθῃ ὅμως καὶ ὁ γυιός μου καὶ βλέπομε... Ὁ γυιός μου εἶναι ἔμπορος στὴ Σαλονίκη, εἶναι πλούσιος, εἶναι καὶ γυιὸς τοῦ παρέδρου... Νὰ ἔλθῃ μιὰ φορά, καὶ βλέπει αὐτὸς ποῦ δὲν εἶναι ἀξιοεοῦτε τὰ παπούτσια του νὰ λύσῃ... ὄχι νὰ θέλῃ καὶ τὴ Βασιλική...»

Ὑπὸ τούτων τῶν σκέψεων κατεχομένη ἔγραψε τῷ υἱῷ της νὰ ἔλθῃ.

*

Ἡμέραι τινὲς παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του.

Τῷ εἶχεν ὁμιλήσῃ πλέον καὶ προφορικῶς ἡ μήτηρ του περὶ τῆς παπαδοπούλας, ἐκεῖνος δέ, ἀφ' οὗ ἐζήτησε τυπικάς τινας πληροφορίας, εἶπε:

— Νά την ἰδῶ ὅμως πρῶτα, καλὲ μαμμά!

— Ναί, γυιέ μου, θά την ἰδῇς, ἀπεκρίθη ἐκείνη.

Καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Παπᾶ-Σπύρου.

Ὁ Πέτρος ἐνδεδυμένος ὅσῳ τὸ δυνατὸν κομψότερον, κεκοσμημένον ἔχων τὸ στῆθος αὐτοῦ διὰ δύο χρυσῶν ἁλύσεων, ἐπιδεικτικῶς κατερχομένων ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης κομβιοδόχης τοῦ περιστηθίου καὶ ληγουσῶν διὰ μεγάλων καμπύλων εἰς τὰ θυλάκιά του, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ μικροῦ δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρός του ἤστραπτε λαμπρὸς ἀδάμας, κρατῶν δὲ τὸν πῖλον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ὑπεκλίνετο μετ' ὀλίγον πρὸ τῆς παπαδιᾶς, ὡς ἦτο συνειθισμένος; ταπεινῶς καὶ μὲ τὸν πλέον εὐγενῆ τρόπον ὡς πρὸ ἀληθοῦς πενθερᾶς.

Ἐκείνη τοὺς ἐδέχθη μετὰ φιλοφροσύνης. Κατόπιν ἐπαρουσιάσθη καὶ ἡ Βασιλικὴ κρατοῦσα διὰ τῶν δύο της χειρῶν τὸν δίσκον μὲ τὸ γλυκὸ ἐν γραφικωτάτῃ στάσει.

Ἐρυθρὸν μάλλινον φουστάνιον, ποδιὰ κατὰ τὰ ἄκρα περιβαλλομένη ὑπὸ χειροπλέκτου ταντέλας καὶ περισφίγγουσα ἄνω τὴν μέσην της διὰ ζώνης, κομψὸν ἐκ μαύρου βελούδου περιστήθιον, κάτωθεν προβάλλουσαι μικραὶ κομψαὶ γόβαις, ἦσαν τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς περιβολῆς της. Τὸ δὲ κάλλος τοῦ προσώπου της, τὰ ρόδινα χείλη, αἱ καμπύλαι ὀφρεῖς, ἡ εἰς πλεξίδας κατερχομένη πλουσία μαύρη κόμη της, οἱ κάτω νεύοντες ὀφθαλμοί της ἐνέκλειον τοσαῦτα θέλγητρα καὶ τοσαύτην σεμνότητα ἔδιδον εἰς τὴν ὅλην στάσιν της, ὥστε δικαίως ἐξῆλθεν ἐκ τῆς καρδίας τοῦ Πέτρου θαυμαστικόν τι ἐπιφώνημα.

Εἶτα ὑποκλινόμενος πρὸ αὐτῆς εἶπεν:

— Εὐχαριστῶ, *δεσποσύνη*.

— Εἶναι ἡ Βασιλική, Πέτρο· εἶπεν ἡ μήτηρ του καὶ ἔβλεπε μειδιῶσα ἐκείνην. Ἡ Βασιλική, ποῦ τὴν ἄφησες μικρή, ὅταν ἔφυγες ...

— Πόσον ἐμεγάλωσεν! Μαμμά, καλὲ σύ, αὐτὴ δὲν εἶναι ὅπου ἤθελε ν' ἀναιβῇ στὴν κλίμαξ μίαν φορὰν καὶ ἔπεσε καὶ ἐχτύπησε τὸ γόνατον καὶ ἐπῆγα ἐγὼ καὶ την ἐπῆρα εἰς τὴν ἀγκαλιὰν καὶ την ἔφερα ἐπάνω; Θὰ ἦτον τότε ὡς πέντε ἐτῶν.—Τὸ θυμᾶσαι, *κυρία*; προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν Βασιλικὴν ὁ Πέτρος μετὰ προφορᾶς ἐπιτετηδευμένης.

Ἐκείνη καταπόρφυρος γενομένη, ὕψωσε τοὺς μεγάλους καὶ μαύρους ὀφθαλμούς της πρὸς αὐτὸν καὶ διὰ φωνῆς γλυκείας ἀλλὰ συνεσταλμένης εἶπε:

— Μάλιστας· μὰ ἀπὸ τὴ σκάλα ὄχι ἀπὸ τὸ κλῆμα ...

*

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην, ἡ μὲν Βασιλικὴ ἐδείχθη ψυχρὰ καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὸν νέον κατακτητήν, ὅστις ἦλθε ν' ἁρπάσῃ καρδίαν, τὴν ὁποίαν αὕτη δὲν ἐξουσίαζε πλέον. Ὁ δὲ Πέτρος ηὐχαριστήθη λίαν ἐκ τοῦ κάλλους της. Ἡ μήτηρ του εἶχε δίκαιον νὰ τῷ την ἐπαινῇ τόσον. Ἀλλὰ σκεφθεὶς ὀλίγον ἔτι ἠρώτησε:

— Καὶ τί εἶνε τὰ προικιά της, καλὲ μαμμά;

— Ἔχει δεκαεφτὰ περιβόλια· καί, ἂν θέλομε, μπορεῦμε νὰ πάρωμε καὶ τὸ μισὸ τὸ σπίτι ἀκόμα.

— Χρήματα μετρητὰ ἔχει;

— Ὅλῳ τὸ ἴδιο δὲν εἶνε, γυιέ μου;

— Ναί· ἀλλὰ ἐγώ, ἠξεύρεις, περιβόλια τί τὰ θέλω; ἐγὼ θά την ὑπάγω εἰς τὴν Θεσσαλονίκη ... μετρητὰ ἔχει;

— Τὰ ταιριάζω ἐγώ, ἀπεκρίθη καθησυχάζουσα αὐτὸν ἡ μήτηρ· ἀρκεῖ νὰ θελήσουν ...

— Καὶ διατί δὲν θὰ θελήσουν; Μήπως δέν τους ἀρέσω; Τάχατις ...

Οὕτω συνδιελέγοντο μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ὁ υἱὸς καὶ ἡ μήτηρ περὶ τῆς ὡραίας παπαδοπούλας.

Ἐκείνη ἐγίνωσκε, πρὶν ἔτι ἔλθῃ ὁ Πέτρος εἰς τὸ χωρίον, τοὺς σκοποὺς τῆς μητρός του. Εἶχεν ἀκούσῃ ὅτι ἤθελε νά την κάμῃ νύμφην, καὶ τοῦτο ἐβασάνιζε νυχθημερὸν τὸν νοῦν της: μὴν τύχῃ καὶ ὁ παπᾶς.... Καὶ ὁ Λάμπρος της, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη—τοὐλάχιστον ἀφ' ὅτου ἐγνώρισε τὸν κόσμον καὶ δύναται νὰ ἐνθυμηθῇ—; Νά τον ἀρνηθῇ; Νά τῳ εἴπῃ: «Λάμπρε, θὰ πάρω ἄλλον!»; Ἀ! Ποτέ!

Εὕρισκε δὲ σύμφωνον καὶ τὴν μητέρα της, τὴν παπαδιά, ἥτις ἐγνώριζεν ὅτι ἡ κόρη της ἠγάπα τὸν Λάμπρον καὶ τον ἐσυμπαθοῦσε· μάλιστα, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ Πέτρος ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ μετ' αὐτῆς εἰς Θεσσαλονίκην, ἄν την ἔπαιρνε, καὶ νά την στερήσῃ τῆς μόνης παρηγορίας της, ἀπεφάσισε ν' ἀντιστῇ εἰς πᾶσαν πρότασιν.

«Καὶ ἔπειτα τὸν Λάμπρον, ὀρθῶς σκεπτομένη ἔλεγε, τὸν ἔχομε κάθε μέρα ἐδῶ, τὸν ξέρομε καί μας ξέρει· φτωχὸς εἶναι, ἀλλὰ κάλλιο φτωχὸς καὶ τίμιος, παρὰ πλούσιος καί ... Γιατί ποιὸς ξέρει τί ἔκανε αὐτὸς ἐκεῖ στὴ Σαλονίκη; Λένε πῶς εἶχε μία καί την ἀπαράτησε . . . Καὶ τὸ ἄλλο: Ἡ Βασιλικὴ ἔχει τὸ προικιό της! Ὁ Λάμπρος ἔχει τὴν τέχνη του—τὰ κοφίνια τοῦ Λάμπρου δέν τα φκιάνει κανένας!—Θὰ δουλέψουνε κι' αὐτοί, ὅπως δούλεψα κι' ἐγώ, καί, πρῶτα ὁ Θεός, καλὰ θὰ ζήσουνε ...»

Μία μόνη σκέψις ἐτάραττεν ἤδη τὴν Βασιλικήν: Ἠγνόει τὰς διαθέσεις τοῦ πατρός της καί:

«Μὴν τύχῃ καὶ ὁ παπᾶς, ἐσκέπτετο, θελήσῃ νά με δώσῃ τοῦ Πέτρου γιατί εἶναι πλούσιος;...»

*

Τὴν ἐπαύριον ἡ μήτηρ τοῦ Πέτρου μετέβη καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Παπᾶ-Σπύρου. Ἡ παπαδιὰ προσεπάθησε νὰ φανῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπαθὴς καὶ νὰ μὴ δείξῃ ἀκόμη τὴν ἀπόφασίν της, ἀλλ' ἐκείνη τὴν ἐνόησεν εὐθὺς ἐκ τῆς πρώτης της λέξεως καὶ τοῦ τρόπου, μεθ' οὗ τὴν ὑπεδέχθη. Διὰ τοῦτο ἐζήτησε τὸν Παπᾶν· εἶχε νά τῳ ὁμιλήσῃ.

«Μὲ τοὺς ἄνδρας τὰ καταφέρνει κανένας καλλίτερα» εἶπε καθ' ἑαυτὴν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐκάθητο ὁ Παπᾶ-Σπῦρος.

Δὲν ἐγίνωσκεν ὅτι οὗτος ἦτο ἤδη κατηχημένος ὑπὸ τῆς παπαδιᾶς καί, ἀφ' οὗ — ἵνα μὴ δείξῃ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς της — τοῦ ἐζήτησε πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖον ἐπλησίαζεν, ἔφερεν ἐπιτηδείως τὸν λόγον καὶ ἐπὶ τῆς ἰδικῆς της ὑποθέσεως.

Ὁ Παπᾶ-Σπῦρος ἐφαίνετο σύννους καὶ ἐκτὸς ἄλλων τὴν ἠρώτησε:

— Τί δουλειὰ ἔκανεν ἐκεῖ στὴ Σαλονίκη ὁ γυιός σου;

— Ἦτον ἔμπορος! ἀπεκρίθη κομπαστικῶς ἐκείνη.

— Καὶ τώρα τὸ ἄφησε τὸ ἐμπόριον ;

— Ὄχι· θὰ πάγῃ πάλι. Μὰ πρῶτα δὰ θά τους στεφανώσωμε καὶ ὕστερα θὰ φύγῃ. Ἐκεῖνος γι' αὐτὸ ἦρθε....

— Καὶ δὲν εἶχε ἐκεῖ γυναίκαις νὰ πάρῃ;

— Τὸ καλὸ εἶναι νὰ πάρῃ ἀπ' ἐδῶ.... καὶ καλλίτερη ἀπὸ τὴ Βασιλική, λέει, δὲν εἶδε ἄλλη ! — Κύτταξε καὶ τοῦ λόγου σου, σκέψου, ἂν εἶναι νὰ γένῃ νὰ ξέρουμε.

— Ναί, εὐλογημένη, ἀλλὰ τὸ κορίτσι μου εἶναι μικρὸ ἀκόμα...

—Γιὰ τὸ Λάμπρο τὸν κοφινᾶ δὲν εἶναι μικρό !... εἶπε δυσαρεστηθεῖσά πως ἡ *κυρία* παρέδρου ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τοῦ Παπᾶ, καὶ κόπτουσα *μὲ τὸ μαχαῖρι* τὴν ὁμιλίαν ἐξῆλθε κινοῦσα ἀπειλητικῶς τὴν κεφαλήν.

« Τί θὰ κάμῃ ; εἶπε κατόπιν της ὁ Παπᾶ-Σπῦρος·τί θὰ κάμῃ;... Νά μού την κλέψουν ; Δὲ θὰ μπορέσουν ! Νά με πάψουν ἀπὸ τὴν ἐνορία ; Ὁ δήμαρχος εἶναι φίλος μου καὶ... καλλίτερος φίλος, θαρρῶ, εἶναι ὁ δήμαρχος παρὰ ὁ πάρεδρος...

*

Ἤδη καθ' ἅπαν τὸ χωρίον ἐψιθυρίζετο ὅτι ὁ Πέτρος ἦλθε μὲ τὸν σκοπὸν νὰ νυμφευθῇ τὴν παπαδοποῦλα καὶ ὅτι ἀπὸ τὸ μέρος τῆς νύμφης δὲν τον θέλουν.

Περιεργότατα ἦσαν τὰ περὶ τούτου διαδοθέντα τότε· ὁ μὲν ἔλεγεν ὅτι δὲν τον θέλουν, διότι εἶπε τὴν παπαδιὰ «*μαρτάμα*», ὁ δέ, διότι ἦτο νυμφευμένος ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ δὲν εἶχε διαζύγιον, χωρικὸς δέ τις μὴ χαιρετηθεὶς καθ' ὁδὸν ὑπὸ τοῦ Πέτρου, ὅτι δέν τον θέλουν, διότι εἶναι ὑπερήφανος καὶ δὲν ὑπολήπτεται καθόλου τοὺς χωρικούς. Ἀλλ' ἵνα μὴ λείψῃ καὶ ἐκεῖ ἡ διαφωνία, ὑπῆρχον καὶ ὅλως ἀντίθετοι διαδόσεις· ὅτι ὁ Πέτρος δὲν θέλει τὴν Βασιλικήν, ἐπειδὴ εἶναι πτωχὴ — 'μπροστὰ σ' αὐτόν —, γαλανόφθαλμος δέ τις κόρη δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ εἴπῃ εἰς τὰς φίλας της ὅτι ὁ Πέτρος δὲν θέλει τὴν Βασιλικήν, ἐπειδὴ ἐκείνη δὲν ἔχει ὀφθαλμοὺς γαλανούς !

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι λίαν ἀτέχνως διηύθυναν τὰς ἐνεργείας των μήτηρ καὶ υἱός, καὶ ὅτι, ἂν ἐνείργουν μετριώτερον καὶ σωφρονέστερον,ἴσως ἐπετύγχανον τοῦ ποθουμένου.

Εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι οὐδόλως εἶχε δίκαιον ἡ μήτηρ, πρὸ πάντων, τοῦ Πέτρου νὰ θέλῃ νὰ χωρίσῃ τὴν Βασιλικὴν ἀπὸ τὸν Λάμπρον, ἔστω καὶ διὰ νά την κάμῃ νύμφην της, ὅσον καλὴ καὶ ἂν ἦτο.

Ἐφθόνησαν τὸ ξένον καλὸν καὶ... *τὴν ἔπαθον*.

*

Μεταξὺ τῶν πρώτων, οἵτινες ἔμαθον τὰ περὶ τοῦ Πέτρου ἦτο καὶ ὁ Λάμπρος, ὅστις ἐκτὸς τῆς τέχνης νὰ πλέκῃ κοφίνους ἔπαιζε καὶ τὸν αὐλόν, ὁσάκις ἐγίνετο χορός, ὅσον οὐδεὶς ἐκ τῶν χωρικῶν.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Λάμπρος ἐταράχθη, ἀλλὰ κατόπιν ἐνθυμηθεὶς τὴν Βασιλικὴν καὶ τὰς ὑποσχέσεις της ἔλαβε θάρρος καὶ μετέβη εἰς συνάντησίν της.

Ἦτο τὸ Μέγα Σάββατον.

Ἀφ' οὗ δ' ἔμαθε τὴν εὐνοϊκὴν ἀπόφασιν τοῦ Παπᾶ ὁ Λάμπρος, τῇ εἶπε γελῶν:

— Ξέρεις πῶς λέγεται αὐτὸ πῶπαθε ὁ Πέτρος, Βασιλική ;

— Πῶς ;

— Χυλόπηττα !

— Ναί, Λάμπρο· ἀπήντησε γελῶσα καὶ ἐκείνη.

— Θαρρεῖ πῶς σὰν ἔχη γρόσια ἔγεινε καὶ μεγάλος, καὶ δὲ θυμᾶται πῶς κουβαλοῦσε τὸν ἀσβέστη στὸν ὦμο, ὅταν ἔχτιζε ὁ μπάρπας μου τὸ σπίτι ... Γιὰ 'πές μου τώρα τὸ τελείωσες τὸ φουστάνι σου;

—Καλὰ ποῦ μού το θύμησες. Κοντεύω, Λάμπρο· θὰ νυχτερέψω ἀπόψε καὶ θά το τελειώσω, γιατὶ αὔριο εἶναι Πασχαλιά, καί . . .

— Καὶ θά το δείξῃς πάλε ; εἶπε μειδιῶν, ἐν ᾧ ἀνεχώρει, ὁ Λάμπρος· καρδιαὶς θὰ κάψῃς ! — Καλὴ νύχτα, Βάσω μου !

— Καλὴ νύχτα καὶ καλὸ Πάσχα,Λάμπρο !

— Καὶ ... κανένα *Χριστὸς ἀνέστη* ;..

— Αἴ, φύγε· δὲν 'ντρέπεσαι...

*

Ἡ Πασχαλιὰ ἔφθασεν.

Εἰς τὴν πρὸ τῆς ἐκκλησίας μικρὰν πλατεῖαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐνδεδυμένοι τὰ πασχαλινά των ἐορτάζουν τὴν χαρμόσυνον ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως διὰ τρόπου ποιητικωτάτου. Οὐδεμία φορεῖ ἐσθῆτα ἢ ἄλλο τι ἔνδυμα παλαιόν. Ὅλα εἶνε καινουργῆ, ἀπὸ τῶν ὑποδημάτων μέχρι τῆς καλύπτρας τῆς κεφαλῆς. Ἐὰν δέ τις, καὶ πρὸ πάντων κόρη, διὰ διαφόρους αἰτίας ἔτυχε νὰ μείνῃ χωρὶς πασχαλινὰ φορέματα, δὲν ἐξέρχεται τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Κρύπτεται ἵνα μὴ φανῇ μὲ τὰ παλαιά ! Ὑπάρχουσι τοιαῦται φιλοτιμίαι παρὰ ταῖς κόραις.

Ὅλοι εἶνε ἐκεῖ. Θὰ χορεύσουν.

Ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ ἄνδρες ὑπὸ τὴν σκιὰν πυκνοφύλλου πλατάνου καθήμενοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ γυναῖκες ἱστάμεναι, ἀφίνουσιν ἐν τῷ μέσῳ χῶρον κυκλικόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου σύρεται ὁ χορός, ἐν ᾧ τὸ κέντρον κατέχουσιν οἱ παίζοντες τὸ τύμπανον καὶ τὸν αὐλόν.

Ἀπὸ πολλῆς ὥρας ὁ Λάμπρος ἔπαιζε συνοδεύων τὸ τύμπανον μετὰ τοσαύτης τέχνης, ὥστε οἱ πόδες τῶν χορευτῶν ἐπέτων ὡς νὰ εἶχον πτερά· ὁ δὲ δήμαρχος, ὅστις μέχρι τοῦδε ἔσυρε τὸν χορόν, ἀποκαμὼν παρεχώρει εἰς ἄλλον τὴν θέσιν του.

Ὅλοι ἦσαν εὐχαριστημένοι. . . ἐκτὸς τοῦ Πέτρου.

Ἔμαθεν οὗτος ὅτι ὁ Λάμπρος ἠγάπα τὴν παπαδοποῦλα καὶ ἦτο πλήρης ὀργῆς κατ' αὐτοῦ. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς ὁ *χωριάτης* ἐκεῖνος κατώρθωσεν ἢ μᾶλλον ἐτόλμησε ν' ἀγαπήσῃ τὴν Βασιλικήν, ἀφ' οὗ αὕτη ἦτο ἡ ὡραιοτάτη πασῶν καὶ ἑπομένως εἰς οὐδένα ἐκτὸς αὐτοῦ ἀνῆκε. Τὸν ἔβλεπε καὶ λησμονῶν ἑαυτὸν ἐξηγριοῦτο μέχρι παραφορᾶς. Ἐκεῖνος πάλιν περιπαίζων συχνὰ ἔστρεφε πρὸς αὐτὸν τὸ ἄκρον τοῦ αὐλοῦ μετὰ κωμικῶν σχημάτων ὡς νὰ ἐξηκόντιζε τοὺς χαρμοσύνους ἤχους δι' αὐτὸν καὶ μόνον...

Δὲν ἐκρατήθη πλέον ὁ Πέτρος καὶ ἐγερθείς, ἐν ᾧ τὰ χείλη του ἔτρεμον ἐκ τοῦ θυμοῦ, ἀνεφώνησε :

— Δὲν θὰ γκρεμισθῇ ἀπ' ἐδῶ αὐτός ;..

Οἱ πλησίον του ἱστάμενοι ἐξεπλάγησαν ἐπὶ τῇ αἰφνιδίᾳ ταύτῃ μεταβολῇ τοῦ Πέτρου.

— Τί ἔπαθε; τί ἔπαθε ; ἐψιθύριζον, ἐν ᾧ ὅσοι ἐγνώριζον τὴν αἰτίαν ὑπεμειδίων πονηρῶς πρὸς ἀλλήλους. Ὁ δὲ πατήρ του καθησυχάζων αὐτόν, τὸν ἠρώτα :

— Τί εἶναι, Πέτρε; Πές μου καὶ... ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ...

— Ὤφ ! καλὲ πατέρα, 'πές του νὰ πάψῃ αὐτοῦ, σὲ παρακαλῶ· μᾶς ἐπῆρε 'σὰν τὰ μοῦτρά του, διὰ κορΐδα...

Ἔλεγε καὶ ἐδείκνυε τὸν Λάμπρον, ὅστις ἐξηκολούθει παίζων ἀπαθέστατα καὶ βλέπων πλαγίως τὰς χειρονομίας καὶ τοὺς θυμοὺς τοῦ Πέτρου, χωρὶς ὅμως ν' ἀκούῃ τοὺς λόγους του·

Ὁ πάρεδρος δὲν ἐνόμισε καλὸν ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ υἱοῦ του καὶ διέταξεν εὐθὺς τὸν Λάμπρον νὰ παύσῃ «διὰ νὰ παίξῃ κι' ἄλλος»· ἀλλὰ πόλεμος ἠγέρθη ἐκ μέρους τῶν χορευτῶν καὶ τῶν χορευτριῶν ἐπὶ τῇ διαταγῇ ταύτῃ. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ δήμαρχος ἀντέστη, ἀλλὰ παρακληθεὶς τέλος ὑπὸ τοῦ παρέδρου ὑπεχώρησε.

— Θὰ παίξῃ ὁ Κώστας, κὺρ δήμαρχε, ἀντὶ τοῦ Λάμπρου, εἶπεν ὁ ταλαίπωρος πάρεδρος ἱκετεύων· ὁ Κώστας τῆς Κυρᾶ-Σταθαινας. Ἂς τον ἀκούσωμε κι' αὐτόν· κι' αὐτὸς καλὰ παίζει.

*

Συγκατένευσεν ὁ δήμαρχος καὶ ὁ Κώστας ἤρχισε νὰ παίζῃ· ἀλλά, συγκατένευον καὶ αἱ νέαι ; Ἡ παπαδοποῦλα περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν *φιληνάδων* της ἔβλεπε τὸν Λάμπρον μετὰ ὕφους θλιβεροῦ ὡσεὶ θέλουσα νά τῳ εἴπῃ: «Μὴ παύεις, Λάμπρε· ἐγὼ τὸ θέλω».

Εἶδεν ὁ Λάμπρος αὐτὴν καὶ ἐκατάλαβε τὴν καρδίαν της.

— Κᾶτι ἐμυρίστηκα..: εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ, μὰ δὲν ἀξίζει νὰ χαλάσωμε τὴν ἑορτή...

Εἶτα δὲ πλησιάσας πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἐκείνη ἵστατο εἶπε μετὰ χάριτος :

— Μ' ἐπάψανε γιὰ νὰ σᾶς χορέψω, δὲν καταλαβένετε ; ἔλα τί κάθεστε ;

— Ναί, ναί, Λάμπρο; νά μας χορέψῃς, νά μας χορέψῃς, ἐκελάδησαν μιᾷ φωνῇ πᾶσαι καὶ ἡτοίμασαν τὰ μανδύλιά των διὰ τὸν χορόν.

Καὶ τώρα ἂς ἔχῃ ὄρεξιν ὁ Πέτρος νὰ βλέπῃ τὸν Λάμπρον χορεύοντα εἰς τὸν *κάβορ* μετὰ τῆς Βασιλικῆς. Νὰ βλέπῃ αὐτὸν ποιοῦντα εἰς τὸν ἀέρα διάφορα σχήματα διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ τὴν μίαν ἄκραν τοῦ μανδυλίου τῆς Βασιλικῆς.. Νά τον βλέπῃ ὁτὲ μὲν ὑποκλινόμενον πρὸ αὐτῆς, ὁτὲ δὲ πηδῶντα μακρὰν ἢ διερχόμενον κάτωθεν

τοῦ μανδυλίου, ἐν ᾧ μειδίαμα ἀγγελικὸν κάθηται ἐπὶ τῶν χειλέων της καὶ οἱ παριστάμενοι ἀνευφημοῦσι διὰ τὴν τέχνην του φέροντες ἐναλλὰξ τὰ βλέμματα ἀπὸ τούτου εἰς τὸν Πέτρον καὶ τἀνάπαλιν.

— Θὰ χορέψω κι' ἐγώ ! εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἀφ' οὗ κατεπραύνθη ὀλίγον,ὁ Πέτρος· τώρα θὰ φανῇ ἂν με θέλῃ ἡ καρδιά της ἢ ἂν την ἀναγκάζουνε...

Καὶ μόλις ἡ Βασιλικὴ ἀπεσύρθη τοῦ χοροῦ, διηυθύνθη μεγαλοπρεπῶς καὶ ὑπερηφάνως πρὸς αὐτὴν καί την προσεκάλεσε νὰ χορεύσουν.

Αἱ παρειαὶ τῆς παπαδοπούλας ἔγειναν καταπόρφυροι: Ἔπρεπεν ἢ νὰ χορεύσῃ ἢ ν' ἀρνηθῇ. Καὶ ἤθελε μὲν νὰ χορεύσῃ μὲ τὸν Πέτρο «ὅπου ἦλθε ἀπὸ τὸ ταξεῖδι καὶ δὲν ἐκαταδέχτηκε μὲ καμμιὰ ἄλλη νὰ χορέψῃ», γιὰ νὰ τας πεισματώσῃ ὀλίγο, ἀλλὰ σκεφθεῖσα ὅτι τοῦτο θὰ ἐπείραζε τὸν Λάμπρον ἐπροτίμησε ν' ἀρνηθῇ.

— Μὰ σᾶς περικαλῶ. . . εἶπεν ὁ Πέτρος.

Νέα ἄρνησις ἐκ μέρους τῆς Βασιλικῆς.

« Ἄλλη χυλόπηττα !» εἶπε γελῶν καὶ βρενθυόμενος διὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς πρός τινας φίλους του ὁ Λάμπρος, ὅστις μέχρι τοῦδε παρετήρει ἀνήσυχος τὴν σκηνήν.

Ὁ πάρεδρος, ὅστις ἦτο πλησίον του, θυμωθεὶς διὰ τοῦτο,τῷ λέγει μετὰ τόνου αὐστηροῦ :

— Τί γελᾷς, βρέ ;

— Πασχαλιά, κὺρ πάρεδρε, καὶ νὰ μὴ γελάσω ; Μὲ συμπάθειο κιόλας, πότε θὰ γελάσω, σὰν δὲν γελάσω σήμερα ; ...

*

Δὲν ἦτο κουρασμένη ἡ Βασιλική, ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παρηγορία τοῦτο εἰς τὸν Πέτρον διὰ τὴν ἄρνησιν. Αἱ γυναῖκες οὐδέποτε κουράζονται ... ὅταν πρόκειται περὶ χοροῦ ! Ἠρνήθη ἐν τούτοις, καὶ τοῦτο ἦτο ἀρκετόν, ὑπερβολικὸν μάλιστα δι' αὐτόν. Ἀλλαχοῦ δὲν θὰ ἐθεώρει ἴσως τὸ τοιοῦτον ὡς πολὺ σπουδαῖον, ἀλλ' εἰς τὸ χωρίον του, ἐκεῖ ὅπου ἐνόμιζεν ὅτι τὰ πάντα — μηδὲ τῆς παπαδοπούλας ἐξαιρουμένης — ἀνῆκον αὐτῷ, τὴν ἄρνησιν ἐθεώρησεν ὡς προσβολὴν ἐσχάτην. Προσεποιήθη ὅμως ὅτι τοῦτο οὐδεμίαν ἐντύπωσιν τῷ προὐξένησεν. Ἐξήγαγε τὸ χρυσοῦν ὡρολόγιόν του, παρετήρησεν ἄν τον βλέπουσιν, εἶδε τὴν ὥραν; ἔπειτα ἐκ τοῦ ἑτέρου θυλακίου ἐξήγαγεν ὁρμαθὸν μικρῶν κλειδίων προσηρμοσμένον εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς ἁλύσεως καὶ περιέστρεφε τοῦτον ἐπὶ τοῦ δακτύλου του συρίζων ἠσύχως.

«Φταίει ἡ μάννα μου . . . ἐσκέπτετο· αὐτὴ μ' ἔφερε σ' αὐτὴ τὴ θέσι . . . Μὰ φταίω κι' ἐγὼ ὅπου ἄφησα τὴ Σαλονίκη γιὰ τούτους τοὺς παληοχωριάταις ...»

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Πέτρος, παρὰ τὰς θερμὰς παρακλήσεις τῶν γονέων καὶ τῶν συγγενῶν του, ἀνεχώρει ψιθυρίζων :

— Ἂν με ξαναϊδῆτε, γράφτε με ...

*

Ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ Πηλίου ἑκάστη γειτονία ἔχει καὶ τὴν βρύσιν της. Ἐκεῖ μεταβαίνουσι τὸ ἑσπέρας αἱ κόραι ἵνα λάβωσιν ὕδωρ· ἀλλὰ τὸ ἔργον των δὲν τελειόνει τόσον ταχέως. Θὰ περιμείνουν ἐκεῖ νὰ συναθροισθῶσι πᾶσαι. Θὰ ἔλθῃ καὶ τὸ Λενιὼ τῆς Γιώργαινας,θὰ ἔλθῃ καὶ τὸ Σταματὶ τοῦ Μάστρο - Θύμνιου, θὰ ἔλθῃ καὶ τὸ Περσεφόνι τῆς χήρας, καὶ τὸ Μαργιὼ καὶ τὸ Συνοδί ... Ἐκεῖ θὰ γείνῃ ἐπίσημος ἀνακοίνωσις τῶν νέων τῆς ἡμέρας. Θὰ εἴπωσι καὶ περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ περὶ τοῦ ἄλλου. Θὰ φλυαρήσωσι. Λέσχην θὰ κάμωσι. «Τῆς μιᾶς τὸ φουστάνι εἶναι ἔτσι, τῆς ἄλλης τὸ τσεμπέρι κάνει τόσα, ἔτσι εἶπεν ὁ Γιάννης εἰς τὴν μίαν, ἔτσι ἡ ἄλλη εἰς τὸν Κώστα, ἡ δεῖνα θὰ πάρῃ τὸν τάδε»: ὅλα ταῦτα θὰ συζητηθῶσιν ἐκεῖ.

Ἀπὸ πολλῆς ὥρας ἐφλυάρουν τοιουτοτρόπως περὶ μαρμαρίνην βρύσιν ἀκουμβισμέναι εἰς τὰς στάμνας των περὶ τὰς δέκα κόρας, ὅτε παρετηρήθη ὅτι ἔλειπεν ἡ Βασιλικὴ τοῦ παπᾶ.

— Ἄς τηνε αὐτήν, εἶπε μία· ἔχει νὰ τελειώσῃ τὰ προικιά της ...

— Μ' ἀλήθεια, θά τον πάρῃ τὸ Λάμπρο ;

— Ἀμ'πῶς ! Καὶ τὴν Κυριακὴ κιόλα!

—Λέγαν γιὰ πῶς θἄπαιρνε τὸνΠέτρο...

— Τώρα ! Πάει, πάει ἐκεῖνος! Ὕστερα ἀπ' αὐτὸ πῶπαθε ... Νὰ πῆτε καὶ τὴν ἀλήθεια, κορίτσια, δὲν εἶχε δίκηο ἡ καϋμένη ἡ Βασιλικὴ νά τον προσβάλῃ ; Νὰ θέλῃ καὶ καλὰ ὁ κύριος νὰ χωρίσῃ τόσω χρονῶ ἀγάπη !... Μὰ κι' ἐκείνη ἡ μάννα του ! Ἐκείνη ἦτον ἡ αἰτία !... Καλὰ νὰ πάθουν !

— Ἔλα κι' ἐσύ ! μή με κολάζῃς, καλότυχη ! Θά σου ἄρεσε πολύ, φαίνεται, ὁ Πέτρος καὶ τὰ λὲς αὐτά ! Ἀμ' ἡ ἀλωποῦ σὰ δὲν τα φτάνει, τὰ φκιάνει κρεμαστάρια ! Χαχά !

— Μωρὲ μπράβο ! πῶς το κατάλαβες!

— Γιὰ ἀκοῦστε νά σας 'πῶ, εἶπε παρεμβαίνουσα ἄλλη· σήμερα εἶδα μαστόρους στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ ...

— Ἄλλη πάλε ἀπ' ἐδῶ ! Ἀφ' οὗ σοῦ λέγουν: τὴν Κυριακὴ ἔχει γάμο,παίρνει ὁ Λάμπρος τὴ Βασιλική, κι' ἐσὺ ἀκόμα... *ἀγρὸν ἀγόρασα* !

— Ποῦ τἄμαθες αὐτὰ τὰ 'λληνικά ; Ὁ Θανασάκης σοῦ τἄμαθε ;

— Ὄχι ! μοῦ τἄμαθε ὁ Ζήσης !...

— Ὁ Ζήσης... Μὲ τὸ Ζήση κουβέντα νὰ μὴν ἔχῃς !

— Πῶς πῶς ;

—Ναῖσκε ! ὁ Ζήσης δὲν μοιάζει τοὺς ἄλλους !

— Ἀφῆστέ τα αὐτά, εἶπεν ἄλλη· ἡ Βασιλικὴ τοῦ Παπᾶ-Σπύρου παίρνει ἄνδρα ὕστερα· ἀπὸ δυὸ 'μέραις ;.... αὐτὸ κυττάζω 'γώ !....

— Λυσσασμένη ! εἰπόν τινες γελῶσαι.

— Καὶ τί ; προσέθηκεν ἄλλη ἐρχομένη εἰς ἐπικουρίαν τῆς πρώτης· θά τους στεφανώσῃ καί, ξέρετε ποιός ; ὁ δήμαρχος ! ὅλος κι' ὅλος !

— Καὶ ποιὸν ἄφησε ἀστεφάνωτο αὐτός, ν' ἀφήσῃ καὶ τὸ Λάμπρο ! Αὐτὸς πρέπει νἄχῃ κι' ἐγὼ δὲν ξέρω πόσους κουμπάρους...

— Θὰ χορέψουμε κάνε στὸ γάμο τους...

— Ναί, ναί, θὰ χορέψουμε !

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΔΡΑΚΤΑΣ

Ἐπὶ τῇ πρό τινος γενομένῃ ἐν Παρισίοις διδασκαλίᾳ τῆς *Ὀρεστείας* ὁ κ. Ἰούλιος Λεμαίτρ ἐποιήσατο ἐν τῷ αὐτόθι *θεάτρῳ τοῦ Ὠδείου* τὴν κατωτέρω διάλεξιν.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι περιπίπτει εἰς ἁμαρτήματά τινα ἐν τῇ μεταφράσει τῶν ἀρχαίων κειμένων, ἅτινα ἴνα ἀποδώσῃ φαίνεται ζωηρότερα ἐπαυξάνει δι' ἰδίων φράσεων, ἐξ ἄλλου ὅμως μετὰ τόσης χάριτος καὶ πειθοῦς προκαλεῖ τοὺς ἀκροατάς του εἰς τὴν μελέτην τῶν ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων, ὥστε καὶ διὰ τοὺς Ἕλληνας θεωροῦμεν λίαν εὐάρεστον καὶ ἐπωφελῆ τὴν μελέτην του.

Η ΟΡΕΣΤΕΙΑ

Ἡ *Ὀρέστεια* εἶνε σεβαστοτέρα τοῦ *Οἰδίποδος τυράννου*, τοῦ *Μάκβεθ* ἢ τῆς *Ἀθαλίας*· εἶνε ἓν τῶν ἀρχαιοτάτων φιλολογικῶν ἀριστουργημάτων τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς ὃν ἀνήκομεν.Πρέπει λοιπὸν ν'ἀκροασθῶμεν αὐτὴν μετὰ σεβασμοῦ. Πρέπει νὰ παρευρεθῶμεν εἰς τὴν παράστασιν ταύτην ὡς εἰς τὴν δραματικὴν ἐπίσημον λειτουργίαν τῶν ἑλληνολατινικῶν καὶ δὴ τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν φυλῶν.

Ὁ ποιητὴς τῆς *Ὀρεστείας*, ὁ ποιητὴς Αἰσχύλος, αὐτός, ἦτο ὡς φαίνεται κάλλιστον ὑπόδειγμα τῆς ἀρχαίας ἀνθρωπότητος. Καθαρῶς Ἀθηναῖος, Εὐμολπίδης, γεννηθεὶς ἐν Ἐλευσῖνι, τῇ πόλει τῶν Μυστηρίων, εἶχεν ἀδελφοὺς τὸν Ἀμεινίαν ἐκεῖνον, τὸν τὸ πρῶτον πλοῖον τῶν Περσῶν βυθίσαντα, καὶ τὸν Κυναίγειρον, ὅστις, ἀποκοπεὶς τὰς χεῖρας, ἀντελαμβάνετο διὰ τῶν ὀδόντων τοῦ ἐχθρικοῦ σκάφους. Αὐτὸς δ' ὁ Αἰσχύλος ἐπολέμησεν ἐν Μαραθῶνι, Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς. Ἀπέθανεν ἐν Σικελίᾳ ἐξόριστος (ἄγνωστον διὰ τί)· ἐποίησε δ' εἰς ἑαυτὸν τὴν ἑξῆς ἐπιτάφιον ἐπιγραφήν :

«Τὸ μνῆμα τοῦτο καλύπτει τὸν Αἰσχύλον υἱὸν τοῦ Εὐφορίωνος, Ἀθηναῖον θανόντα εἰς τὰς εὐφόρους πεδιάδας τῆς Γέλας·τὸ περίφημον ἄλσος τοῦ Μαραθῶνος καὶ οἱ βαθεῖαν χαίτην φέροντες Μῆδοι δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι περὶ τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ, ἐπειδὴ τὴν ἐγνώρισαν»[1].

Λησμονεῖ νὰ γνωρίσῃ εἰς ἡμᾶς ὅτι ἔγραψεν ἐννενήκοντα τραγῳδίας καὶ ὅτι ἔλαβε 52 στεφάνους. Βλέπετε ὅτι δὲν εἶνε ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγεννήθη ἐν χρόνοις βίου πλήρους ἀναπτύξεως καθολικῆς καὶ ἁρμονικῆς τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν περιωρίζετο εἰς ἓν ἔργον, οὐδὲν εἶχε κοινὸν πρὸς μανδαρίνον κατακεκλεισμένον ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ.

1 Αἰσχύλον Εὐφορίωνος; Ἀθηναῖον τόδε κεύθει μνῆμα καταφθιμένον πυροφόροιο Γέλας· ἄλκην δ' εὐδόκιμον Μαραθώνιον ἄλσος ἂν εἴποι καὶ βαθυχαιτήεις Μῆδος ἐπιστάμενος. Σ. Μ.

Δὲν συνέγραφεν ἐξ ἐπαγγέλματος,ἀλλ' ἵνα τέρπηται. Ἦτο δυνατὸν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους νὰ ἔχῃ τις μεγαλοφυΐαν, πρῶτον μὲν διότι ἡ παραγωγὴ εἶχέ τι τὸ ἀκούσιον καὶ ἐμπνεόμενον, ἔπειτα δὲ διότι αἱ ἰδέαι καὶ τὰ αἰσθήματα δὲν εἶχον συζητηθῆ· ἦσαν ἔτι παρθένα.

Ὁ Αἰσχύλος ἐμυήθη τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος. Ταῦτα ἀπεκάλυπτον τὴν ἁγνοτέραν φιλοσοφίαν. Ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ καὶ ὁ ἁπλοῦς καὶ ὁ ἐλλόγιμος ὅταν πιστεύωσι, δὲν πιστεύουσι βεβαίως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὁπωσδήποτε πιστεύουσιν ἀμφότεροι εἰς δόγματα ἀποκλείοντα πᾶσαν ἀτομικὴν ἑρμηνείαν. Αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι, αἵτινες δὲν εἶχον τὸ *πιστεύω*, ἐπεδέχοντο εὐχερῶς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τῶν διαφορωτάτων διανοιῶν. Πολλαχῶς ἦτο δυνατὸν νὰ νοῇ τις καὶ νὰ λατρεύῃ τὸν Δία, τὴν Ἀθηνᾶν, τὸν Ἴακχον, τὴν Περσεφόνην. Τὰ Ἐλευσίνεια μυστήρια ἦσαν θρησκεία ψυχῶν φιλοστόργων καὶ διανοιῶν διαυγῶν. Οἱ θεσμοὶ αὐτῶν ἦσαν σύμβολα ἐξαγνισμοῦ, καθάρσεως βαθμιαίας, διὰ δοκιμασίας καὶ λύπης, ἀναγεννήσεως καὶ ἀθανασίας. Τὴν ἠθικὴν δὲ τῶν μυστηρίων τούτων εἰσήγαγον οἱ τρεῖς ἕλληνες τραγικοὶ ἐν τοῖς δράμασιν αὐτῶν. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ οὐδὲν κάλλιον τούτων εὑρομεν.

***

Ὁ μέγας ποιητὴς Αἰσχύλος ὑπῆρξε μέγας σοφός. Ἡ Ὀρέστεια εἶνε πλουσιώτερος θησαυρὸς τοῦ περιφήμου θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως. Οὐδεμιᾶς ἐπιμελείας ἔχομεν χρείαν ἵν' ἀνακαλύψωμεν ὅ,τι ζητοῦμεν. Τί θὰ ζητήσωμεν τὴν σήμερον; Θὰ διανείμωμεν εἰς τὰ τρία μέρη, ἐξ ὧν ἡ Ὀρέστεια ἀπαρτίζεται, τοὺς τύπους τῶν κυριωτέρων εἰδῶν τοῦ δράματος, οἵτινες κατόπιν ἀνεπτύχθησαν τοῦ χρόνου προϊόντος: δρᾶμα τοῦ πάθους ἢ ἐσωτερικῆς μοίρας, δρᾶμα τῶν περιπετειῶν ἢ ἐξωτερικῆς μοίρας, τέλος δρᾶμα φιλοσοφικὸν ἢ θρησκευτικόν.

. . . . . .

Ἡ Ἑλληνικὴ Τραγῳδία εἶνέ τι μεταξὺ τῆς Γαλλικῆς καὶ τοῦ μεγάλου μελοδράματος. Ἡ Ὀρέστεια δὲν ἀπέχει ὅλως τοῦ ἀρχικοῦ διθυράμβου. Τὰ λυρικὰ ᾄσματα καὶ οἱ διηγηματικοὶ μονόλογοι καταλαμβάνουσι τὸ μέγιστον μέρος. Ἀλλ' ὅμως τὸ μεταγενέστερον θέατρον ἐνταῦθα διατρίβει.

***

Καὶ ἐν πρώτοις ὁ *Ἀγαμέμνων* (ἐν ᾧ βλέπομεν τὸν ἄνακτα τῶν ἀνάκτων κατὰ τὴν εἰς Ἄργον ἐπάνοδον αὐτοῦ δολοφονούμενον ὑπὸ τῆς συζύγου) εἶνε τὸ πρότυπον παθητικοῦ δράματος. Διότι ἐξ ἔρωτος πρὸς τὸν Αἴγισθον ἡ Κλυταιμνήστρα φονεύει τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Λέγει μὲν ὅτι ἐκδικεῖται τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς Ἰφιγενείας, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε πρόσχημα. Ἂν ἦτο μήτηρ ἀγαθή, δὲν θὰ κατέθλιβε τὴν Ἠλέκτραν, τὴν ἄλλην θυγατέρα, καὶ δὲν θὰ ἀπηλλάττετο τοῦ υἱοῦ Ὀρέστου. Τὸ ἀληθὲς ἐλατήριον, εἶνε τὸ αἰσχρὸν πάθος· τοῦτο λέγει ὁ χορός. Καὶ ὅταν θριαμβεύει ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἐννοεῖ τις εὐκόλως ὅτι δὲν ἀντηχεῖ κραυγὴ μητρὸς ἐκδικουμένης, ἀλλ' ἔκρηξις μίσους γυναικὸς ἀγαπώσης ἄλλον ἄνδρα:

«Ἐπὶ τέλους ἐπέτυχον. Ἴσταμαι ὀρ»θία, κεῖται χαμαί, τὸ πρᾶγμα εἶνε τε»τελεσμένον. . . . Ψυχορραγεῖ, τὸ αἷμα «συρίζον ἐξέρχεται τῆς πληγῆς αὐτοῦ, »μέλας ῥοῦς ἐπήδησεν ἐπ' ἐμοῦ ἀληθὴς »δρόσος τοῦ φονέως, εὐχαριστότερός μοι »ἢ ἡ βροχὴ τοῦ Διὸς εἰς τοὺς κάλυκας «τῶν καλλιεργουμένων ἀγρῶν κλπ.[1]».

Καὶ κατωτέρω:

«Ἄκουσον τὸν ἐπίσημον ὅρκον· μὰ τὴν »ἐκδίκησιν τῆς θυγατρός μου, μὰ τὴν »Ἄτην, τὰς Ἐρινύας, εἰς ἃς ἐθυσίασα »τοῦτον, οὐδέποτε θὰ πατήσω εἰς τὸν »ναὸν τοῦ φόβου ἐφ' ὅσον τὸ ἐπὶ τῆς ἑ»στίας μου πῦρ καίει φυλαττόμενον ὑπὸ »τοῦ Αἰγίσθου πάντοτε ὡς πρότερον πλή»ρους ἔρωτος πρός με. Οὗτος εἶνε μεγί»στη ἀσπίς, ἐφ' ἧς ἐρείδεται τὸ θράσος μου[2].

Εἶνε ἄρα ἱστορία γυναικὸς φονευούσης τὸν σύζυγον πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐραστοῦ. Δεδομένης τῆς τριάδος (μιᾶς γυναικὸς μεταξὺ δύο ἀνδρῶν ἢ ἑνὸς ἀνδρὸς μεταξὺ δύο γυναικῶν) οἱ συνδυασμοὶ εἶνε ἀόριστοι (ἑκάστου δυναμένου νὰ φονεύσῃ τοὺς δύο ἄλλους, ἢ τὸν ἕτερον, ἢ τέλος αὐτὸς ἑαυτὸν νὰ φονεύσῃ). Ἀλλ' ὁ Αἰσχύλος παριστᾷ ἀπὸ τοῦ πρώτου φόνου τὸν ἀγριώτατόν τῶν συνδυασμῶν. Οὕτω δὲ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι πάντα τὰ ἔργα τοῦ Ρακίνα, τὸ ἥμισυ τοῦ Σαίξπηρ καὶ μέρος τῶν τοῦ Δουμᾶ (υἱοῦ) κεῖνται ἤδη ἐν τῷ *Ἀγαμέμνονι*. Δὲν πρέπει μόνον νὰ ζητῶμεν λεπτὰς ἀναλύσεις κατὰ τὴν μέθοδον τῶν νεωτέρων. Ὁ ἔρως, περὶ οὗ ἐνταῦθα πρόκειται, ὁ ἀπότομος οὗτος καὶ ὀλέθριος, ἄνευ χρώματος τῶν αἰσθημάτων, εἶνε ἔρως φυσικὸς ἐν πάσῃ τῇ παραφορᾷ αὐτοῦ, οἷον ὁ χορὸς τῶν Χοηφόρων ὁρίζει «...Τίς θὰ εἴπῃ τὰς παρατόλμους παραφορὰς γυνάικός, τοὺς ἀκρατήτους ἔρωτας, πηγὰς τοσούτων λυπῶν ἐν τῷ κόσμῳ; Ὅταν κρατῇ γυναῖκα ἔρως, ὅστις δὲν εἶνε πλέον ἔρως, θραύει, καταβιβρώσκει τὸ πᾶν καὶ τὰ ζῷα καὶ τοὺς ἀνθρώπους.»[1]

Τούτου δ' ἕνεκα παρίσταται οὗτος ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι. Καθ' ἑαυτὸν ληφθεὶς ἔχει ἔξοχον ἀπλότητα. Μὴ ἐκπληττώμεθα λοιπόν, ἂν ἐν τῇ αἱματώδει ταύτῃ τραγῳδίᾳ τοῦ ἔρωτος, τρὶς μόνον ἢ τετράκις γίνεται μνεία τοῦ ἔρωτος. Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Αἰσχύλου, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς χρόνοις, εἰς οὓς φθάνουσιν αἱ ὑπὸ τῶν τραγικῶν ἐξελιχθεῖσαι βιογραφίαι, ὁ ἔρως ἴσως κατέχει τόσον μέρος ὅσον νῦν ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις ἔργοις, ἀλλὰ πολλῷ ἧττον ἐν τοῖς λόγοις...

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι ὑπάρχει τὸ μέγα ἐλατήριον, ὅπερ ἐν τῷ Bajazet ἢ τῷ Ὀθέλλῳ.

***

Ὑπόθεσις τῶν *Χοηφόρων* εἶνε ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Ὀρέστου ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς Ἠλέκτρας καὶ ὁ φόνος τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ Αἰγίσθου πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ φόνου τοῦ πατρός.

Ἂν λοιπὸν θέλομεν νὰ λησμονήσωμεν πρὸς στιγμὴν τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τοῦ πρώτου τῶν φονέων τούτων, ἔχομεν τὸ ἑξῆς: ἄνθρωπος νομιζόμενος νεκρὸς ἀναφαίνεται καὶ παρίσταται ὡς δικαιοδότης καὶ τιμωρός. Ἐνταῦθα ἄρα κεῖται τὸ οὐσιῶδες συστατικὸν τῶν πλείστων μελοδραμάτων, καὶ διὰ τοῦτο τολμῶ νὰ εἴπω, ὅτι αἱ Χοηφόροι εἶνε ὁ ἀρχαιότατος τύπος τῶν δραμάτων τῶν στηριζομένων ἐπὶ παραδόξου συμπτώσεως γεγονότων.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ μελοδραματικὸν μέρος ἔτι μικρότερον μέρος κατέχει ἐν τῇ τραγῳδίᾳ τοῦ Αἰσχύλου. Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς γίνεται τάχιστα καὶ ἁπλούστατα. Ἡ Ἠλέκτρα ἀναγνωρίζει τὸν Ὀρέστην ἐκ τοῦ ἴχνους τῶν βημάτων αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ πλοκάμου τῶν τριχῶν, ὃν κατέθηκεν ἐπὶ τοῦ τύμβου τοῦ Ἀγαμέμνονος· ἐπειδὴ δὲ ὁ ποῦς τοῦ Ὀρέστου ἔδει ν' αὐξηθῇ καὶ ἡ κόμη ν' ἀλλάξῃ χροιὰν ἐντὸς εἴκοσιν ἐτῶν, καθ' ἃ δὲν εἶδεν αὐτόν, γίνεται εὐνόητον ὅτι τοιαῦτα σημεῖα ἐφάνησαν ἀνεπαρκῆ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀρχαίους, καὶ ὁ Εὐριπίδης ἔψεξε τοῦτο ἐν τῇ *Ἠλέκτρᾳ*.

Μετὰ ταῦτα ἐφεῦρον τὸν «σταυρὸν τῆς μητρός». Πρέπει ὡσαύτως νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν (τοῦτο δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ) ὅτι ἡ «ἀναγνώρισις» ἐν ταῖς Χοηφόροις δὲν εἶνε ὅ,τι ἀπέβη κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν, μέσον ρωμαντικόν, σχεδὸν πάντοτε ἀπίθανον. Οἱ μακροχρόνιοι ἀποχωρισμοὶ καὶ ἑπομένως αἱ ἀπροσδόκητοι ἐπάνοδοι δὲν ἦσαν σπάνιοι κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους χρόνους, ἐν χώρᾳ, ἔνθα αἱ συγκοινωνίαι ἦσαν δύσκολοι, ἐν μικρῷ περιπετειώδει καὶ θαλασσοπόρῳ λαῷ.

Ὁπωσδήποτε ὅμως αἱ «ἀναγνωρίσεις» ἀποτελοῦσι τὸ ἥμισυ τῶν δραμάτων τοῦ Βολταίρου. Ὑπάρχουσι τοιαῦταὶ ἐν τῇ Μερόπῃ, τῇ Ζαΐρᾳ, τῇ Alzire καὶ τῇ Σεμιράμιδι κλπ. Αἱ δὲ ἀναγνωρίσεις, αἷς ἐπακολουθεῖ τιμωρία τῶν κακῶν ὑπὸ τιμωροῦ αἴφνης ἐπανελθόντος, ἀποτελοῦσι πάντα τὰ ἔργα τοῦ κ. d'Ennery.

Πράγματι εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ νεώτερον μελόδραμα, οὐχὶ ὡς ἔχει δυστυχῶς, ἀλλὰ κατὰ βάθος — εἶνε πλησιέστατον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν τραγῳδίαν· φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ποιητικῇ αὐτοῦ ἔδωκε πολλάκις τοὺς κανόνας τοῦ μελοδράματος.

Πῶς τοῦτο; Ἡ ἀρχαία τραγῳδία ἀντλεῖ ὕλην ἐκ τῶν ἀλλοκότων καὶ σκληρῶν τῆς τύχης παιγνίων ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Καὶ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐν στοιχειώδει πολιτισμῷ, ἐν κοινωνίᾳ ἔτι ἀτελεῖ, ἐν ᾗ ὁ πόλεμος ἦτο ἡ φυσικὴ κατάστασις, καὶ ἐν ᾗ ἕνεκα τῆς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἀπειρίας ὁ ἄνθρωπος ἐνόμιζεν ὅτι περικυκλοῦται ὑπὸ μυστηρίων, ὅτι ἀπειλεῖται ὑπὸ ἀγνώστων δυνάμεων. Ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων παρεῖχεν εἰς τὰς πράξεις διάφορον ὕλην ἢ ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἡμᾶς, λαὸν ἐκ πολιτικῶν καὶ ὑπαλλήλων. Δίκαιον ἄρα εἶχον οἱ λέγοντες ὅτι ἡ εἱμαρμένη ἦτο τὸ κύριον πρόσωπον τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Μόνον τὰ ἀπροσδόκητα καὶ παράδοξα τῆς εἱμαρμένης ἐννοοῦνται οὐχὶ ὡς διασκεδάσεις καὶ ἀθύρματα, ἀλλ' ὡς διδάγματα καὶ μαθήματα· βασιλεύει δὲ αἴσθημα θρησκευτικοῦ τρόμου, ὅστις δὲν ἀνευρίσκεται (διότι πρέπει νὰ το ὁμολογήσωμεν) ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Ambigu ἢ τῆς Porte-Saint-Martin.

Οὐχ ἧττον βέβαιον εἶνε ὅτι ἐν ταῖς Χοηφόροις ὑπάρχει ἀρχὴ δραματικῆς περιπλοκῆς (ὁ δόλος τοῦ Ὀρέστου ὅταν παρουσιάζηται πρὸς τὴν Κλυταιμήστραν, ἡ κατὰ τοῦ Αἰγίσθου ἐνέδρα)· τοῦτο εἶνε ἁπλούστατον ἀλλὰ καὶ ἰσχυρότατον. Πρὸς τούτοις ὅταν ζῶσι τὰ πρόσωπα, ὅταν γνωρίζωμεν αὐτὰ καλῶς καὶ ἀκριβῶς γινώσκομεν τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ τὰ ἁπλούστατα κινήματα καὶ σχεδὸν αἱ ἐλάχισται χειρονομίαι ἀποβαίνουσι τὰ μάλιστα ἐκφραστικαί. Ὅταν ἡ Κλυταιμήστρα, ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι, ἀναβαίνῃ μετὰ τὸν φόνον εἰς τὰς ἄνω βαθμίδας τῆς οἰκίας της καὶ μένει ἐκεῖ πρὸς στιγμὴν ἀκίνητος, τοῦτο οὐδὲν σημαίνει· ἀλλὰ ἀφ' οὗ γινώσκομεν *τί εἶνε αὐτή*, τί ἔπραξε καὶ διὰ τί το ἔπραξεν, ἡ εἴσοδος αὕτη καὶ ἡ στάσις φαίνονται τραγικώτερα τῶν εὐφυῶς παρεσκευασμένων συναντήσεων, καθ' ἃς οἱοσδήποτε τῶν μεγάλων ἐργατῶν τοῦ θεάτρου προσβάλλεται ὑπὸ φασμάτων.

[Ἕπεται τὸ τέλος].

JULES LEMAITRE.

1. Στ. 1378.
Νείκης παλαιᾶς ἦλθε, σὺν χρόνῳ γε μήν,
ἕστηκα δ' ἔνθ' ἔπαισ' ἐπ' ἐξειργασμένοις.
Οὕτω δ' ἔπραξα, καὶ τάδ' οὐκ ἀρνήσομαι·
. . . . . .
κἀκφυσιῶν ὀξεῖαν αἵματος σφαγὴν
βάλλει μ' ἐρεμνῇ ψακάδι φοινίας δρόσου
χαίρουσαν οὐδὲν ἧσσον ἢ διοσδότῳ
γάνει σπορητὸς κάλυκος ἐν λοχεύμασι. Σ. Μ.

2. Στ. 1431.
Καὶ τήνδ' ἀκούεις ὁρκίων τῶν ἐμῶν θέμιν·
Μὰ τὴν τέλειον τῆς ἐμῆς παιδὸς Δίκην
Ἄτην Ἐρινύν θ', αἷσι τόνδ' ἔσφαξ' ἐγώ,
Οὔ μοι φόβου μέλαθρον ἐλπὶς ἐμπατεῖ
Ἕως ἂν αἴθῃ πῦρ ἐφ' ἑστίας ἐμῆς
Αἴγισθος, ὡς τὸ πρόσθεν εὖ φρονῶν ἐμοί.
Οὗτος γὰρ ἡμῖν ἀσπὶς οὐ σμικρὰ θράσους. Σ.Μ.

1. Στ. 595.
ἀλλ' ὑπέρτολμον ἀνδρὸς φρόνημα τίς λέγοι
καὶ γυναικῶν φρασὶν τλαμόνων
παντόλμους
ἔρωτας ἄταισι συννόμους βροτῶν;
συζύγους δ' ὁμαυλίας
θηλυκρατὴς ἀπέρωτος ἔρως παρανικᾷ
κνωδάλων τε καὶ βροτῶν. Σ. Μ.

ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΣΚΩΛΗΞ

Ἀφιερώται εἰς τοὺς σκώληκας.

Ἄνω ὀξείας κορυφῆς τῶν Ἄλπεων, εἰς μέρος
Σχεδὸν ἐγγίζον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀχανοῦς αἰθέρος,
Σμαραγδοπτέρυξ ἀετὸς τὸ βλέμμα περιστρέφων
Εἶπε: «Τίς ζῇ καθὼς ἐγὼ ἐπάνω τῶν συννέφων;»
—Ἐγώ! ἠκούσθη φωνή τις, μὲ ἀλαζόνα τόνον,
Μωρὸν πτηνὸν νομίζεις σὺ ἐδῶ πῶς φθάνεις μόνον;»
Στρέφει γοργῶς ὁ ἀετὸς παντοῦ τὰ βλέμματά του,
Εἶδε ζωῦφιον χωλόν, τὸν ἀκώληκα σιμά του.
—Πῶς ἠδυνήθης, ἔκραξε μὲ ἔκπληξιν βαθεῖαν,
Νὰ ἔλθῃς, ὅπου ἴσταμαι τὴν ὅρασίν μου τέρπων,
Καὶ εἰς τὴν κορυφὴν αὐτὴν ν' ἀνέβῃς τὴν ὀξεῖαν,
Εἰς ἣν ἀνέρχομαι ἐγώ; »Κ' εἶπεν ἐκεῖνος: «Ἔρπων.»

(Κατὰ τὸν Κιαμὴλ-βέην.)

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΚΡΙΕΖΗ

(Γκιορνάλε διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἔθνους).

[Συνέχεια].

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΟΙ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΑΙ

Μετὰ 5—6 ἡμέρας ἐσηκώθησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Λιθάδα, εἰς τὰ κρύα τὰ νερά, καὶ εἰς τὰ καλὰ κρασιὰ καὶ ἄλλα· ὅτι εἰς τὰ Πολιτικὰ ἐβρωμοῦσε μπαροῦτι, καὶ τὸ ἄλλο: διὰ νὰ μήν τους πάρω λογαριασμὸν εἰς τὰ ἄπρεπά τους καμώματα ὅπου ἐκεῖ δέν τους ἔβλεπαν τὰ ὄμματά μου.

Τοὺς ὡμίλησα δύο καὶ τρεῖς διὰ νὰ σταθοῦν μαζύ μας, καὶ δὲν ἐστάθη τρόπος. Τοὺς εἶπον νὰ συλλογισθοῦν καλά· νὰ μὴν τύχῃ καὶ κάμουν κανὲν πρᾶγμα καὶ πειραχθοῦν οἱ χωριανοί, ὅτι οἱ ἴδιοι στρατιῶται εἶνε ὅλοι ἐντόπιοι, νὰ μὴν θαρροῦν ὅτι εἶνε μαζώματα.

Φθάνοντας εἰς Λιθάδαν ἤρχισαν στέλνοντες διαταγαῖς χωρὶς νά με ἰδεάσουν καὶ ἐμὲ ὡς ἀρχηγόν, διὰ νὰ πᾶμε σύμφωνοι.

Ἤρχισαν τοὺς χωριάτας Κουτζαμπασίδας νὰ τους δυναστεύουν ἀπὸ χρήματα καὶ ἄλλα. Ἐρχόντουσαν εἰς ἐμὲ ὡς ἀρχηγός τους καὶ ἔκλαιον δι' ὅσα τοὺς ἔκαμνον. Τοὺς ἔγραψα δύο καὶ τρεῖς· δὲν ἐδέχθησαν εἰς ὅσα τοὺς ἔγραφα καὶ ὅ,τι ἦτο τὸ πᾶν.

Τοὺς ἔγραψα καὶ ἐγὼ τοὺς χωριανούς, ὅτι νὰ μὴν τους ἀγροικοῦν εἰς τὸ παραμικρόν, καὶ ὡς ἐγνώρισα ἦλθον διὰ τὰ κεμέρια τους, νὰ θησαυρίσουν μὲ τὴν ἰδικήν μου δύναμιν.

Ἤρχισαν νά με φοβερίσουν· ἐγὼ εἰς ὅλα τὰ χωριὰ εἶχον μισθωτοὺς ἀπὸ ἕνα καὶ δύο σασίτας, καὶ ἐμάνθανα τὰ ὅσα ἔλεγον. Καθὼς καὶ εἰς τὴν Λιθάδαν εἶχον τρεῖς, οἱ ὁποῖοι ἦτον ὑπηρέται τῶν ἰδίων Ἀγριοπαγιτῶν.

Τί κάμνουν οἱ χαϊμένοι ἄνθρωποι! ἐγὼ εἶχον πληρώσει 500 δίστηλα διὰ μπαρούταις, ὅπου εἶχον πάρει οἱ Κουτσαμπασίδες ἀπὸ τὸν Ἀνάργυρον Τραμουντάνα, ὅπου ἦτον φερμένος μὲ μίαν γολέτταν εἰς Βρυσάκια, καὶ ἐπωλοῦσε μπαρούταις. Τοὺς ἐζητοῦσα τὰ χρήματα νά μου φέρουν, καὶ ἐπειδὴ τοὺς εἶχον δώσει φούμουρο οἱ Ἀγριοπαγίταις, λέγοντες ἀλλ' ἀντ' ἄλλα καὶ καθὼς ἐγὼ τοὺς ἔγραφον βεβαιόνοντάς τους ὅτι τὸ εἶχον ἀπλήρωτον, δὲν ἠθέλησαν νά με ἀκούσουν.

ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΗΜΑΤΑ

Τί μεθοδεύονται! συνομιλῶντας ἀνάμεσόν τους, ὅλοι σύμφωνοι, ὅτι νά με γράψουν διὰ νὰ πάω αὐτοῦ· νά με βάλουν εἰς χεῖρας διὰ νά με ὑποχρεώσουν νά τους δώσω τὴν μπαρούτην. Εἶχον μαζύ τους καὶ δύο πλοῖα τῆς μεγάλης Λήμνου μόνον καὶ μόνον διὰ νά τους φυλάξουν, καὶ τους ἐπλήρωναν ἄδικα, γδύνοντας τοὺς χωριανούς. Τρώγοντες καὶ πίνοντες, εἶχον παραγγείλη τὸν πλοίαρχον, ὅταν πάω νά με συλλάβουν.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ὅπου ἔκαμναν τὰ πιάνα[1] τους, μοῦ διεύθυναν γράμμα οἱ τρεῖς ἄνθρωποί μου γράφοντές με τὰ τρέξαντα.

Ἅμα ἔλαβον τὸ γράμμα, ἐπροσκάλεσα ἕνα τῶν ὁπλαρχηγῶν μου, Ν. Ζαγορήσιον, νὰ κινήσῃ μὲ 400 στρατιώτας διὰ ξηρᾶς, καὶ ἐκίνησαν κατὰ τὴν προσταγήν μου εἰς ἓν βουνὸν τῆς Λιθάδας κρυμμένοι, ἕως τὸν πηγαιμόν τους.

Ἑτοιμάσθην καὶ ἐγώ, παίρνω μαζύ μου 40 ναύτας ἁρματωμένους μὲ τὰ τρουμπόνια. Ἐμβαρκαρίσθην, ἀνεχώρησα, ἔφθασα εἰς Λιθάδα, καὶ ἀντὶ νά με συλλάβουν οἱ πλοίαρχοί τους τοὺς ἐσύλλαβα ἐγώ. Ἐρεσαλτάρησα εἰς τὰ πλοῖά τους μαζὺ μὲ τοὺς πλοιάρχους. Ἐκαμώθην, ὅτι δὲν εἶχον εἴδησιν τῶν διατρεξάντων. Τοὺς εἶπον χωρὶς νὰ φοβηθοῦν νά μου εἰποῦν δι' ὅσα εἶχον συμφωνήσει, οἱ ὁποῖοι ἐλευθέρως μὲ ἐμαρτύρησαν ὅλα τὰ τρέξαντα χωρὶς νά μου κρύψουν τι. Μάλιστα οἱ πλοίαρχοι μοῦ εἶπον, ὅτι ἕνα τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν εἰμποροῦσαν νὰ κινήσουν κατ' ἐμοῦ, ὡς με ἐγνώριζαν ἀρχηγὸν καὶ πλέον δυνατὸν ἀπὸ αὐτούς.

Οἱ Ἀγριοπαγῖται τοὺς εἶχον ὑποσχεθῆ μεγάλα πράγματα, ὅτι θέλουν τοὺς διορίσουν εἰς τὴν θέσιν μου καὶ ἄλλα μασχαραλίκια.

ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΩΝ

Ἤρχισα καὶ ἀνέβην ἐπάνω εἰς τὸ χωριὸ καὶ ἐπήγαμεν ἅπαξ χωρὶς νὰ εἴχαν εἴδησιν τοῦ πηγαιμοῦ μου· καὶ ὅταν μᾶς εἶδαν ὡς τὸν λέων εἰς τὴν πόρταν τους, ἀνεκατεύθησαν ὀλίγον.

1. Σχέδια.

Ἐσηκώθησαν ὅλοι εἰς τὸ πόδι· χαιρετῶντάς με μὲ ἑκάθισαν σιμά τους, μὲ ἐπεριποιήθησαν μὲ τσιμπούκια, καϊβέ, καὶ ἄλλα. Ἐπέσαμεν εἰς ὁμιλίας καὶ ὅταν ἐκατάλαβαν, ὅτι ἐγὼ νὰ εἶχον κἄτι τι, ἐπάνω εἰς πολλὰς ὁμιλίας, ἐγύρευσαν νὰ με περάσουν, ὡς νὰ ἤμουν καὶ ἐγὼ Κουκουβίνος.

Ἐσηκώθην εὐθὺς ὄρθιος μὲ τὸ τρομποῦνι σηκώνοντάς το, ὁμιλῶντας καὶ τῶν ναυτῶν, καὶ ἤτον ἕτοιμοι· καὶ ὅτι εἶχον σκοπὸν νὰ ρίψω κατεπάνω τους, εὐθὺς ὁ σοφολογιώτατος Ἄνθιμος Γαζῆς πέφτει εἰς τοὺς πόδας μου παρακαλῶντάς με νὰ μὴ κάμω τοιοῦτον κίνημα, καὶ ὅτι ἔπταιξαν καὶ γνωρίζουν τὸ σφάλμα τους. Τότες ἐγὼ διὰ τὸ χατῆρι τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ διδασκάλου ἔμεινα, ὅτι τὸν ἐσεβόμην καὶ τον εἶχον εἰς μεγάλην ὑπόληψιν, ἀπὸ τὰς ἡμέρας, ὅπου μοῦ ἔγραφεν ἀπὸ Σκιάθου.

Ἐκάθησα καὶ ἤρχισα νά τους ὁμιλῶ, ὅτι ἂν θέλουν ἄλλοτε νὰ εἶνε μαζύ μου σύμφωνοι διὰ νὰ πᾶν ἡ δουλειάς μας καλλιώτερα, ὅπου ἔστεκαν μὲ τὴν δύναμίν μου, καὶ μάλιστα ἔκαμα καὶ ἀπόφασιν νὰ ἀνεχωρήσω, καὶ τότες ἔβγαινεν ἡ Τουρκιὰ καὶ τους ἐπετζοκοποῦσεν... Μὲ φωνάζουν :

— Μὴ το κάμῃς,Κριεζῆ, ὅτι ἄνθρωποι εἴμασθεν καὶ ἐπταίξαμεν.

Τοὺς εἶπον:

— Ἐκεῖ ἔχετε δύο πλοῖα, καὶ εἶμαι περιττὸς ἐγὼ νὰ καθήσω νὰ σπάσω τὴν κεφαλήν μου.

Καὶ πάλιν μὲ παρακαλοῦν νὰ μὴν φύγω· τοὺς λέω.

— Στοχασθῆτε καλά, μὴν τύχῃ πάλιν καὶ φερθῆτε ὡς καὶ πρῶτα, τότε δὲν ὑπακούω κανὲν καὶ ἡ ἁμαρτία νὰ εἶνε εἰς τὸν λαιμόν τους.

Αὐτὴν τὴν ὥραν ὁ Δρόσο Μανσόλας δὲν ἤτον εἰς τὴν συνοδίαν μας, ἤτον ἔξω. Τέλος ἐγείναμεν σύμφωνοι.

ΚΑΜΠΣΕΙΚΙΑΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΝΣΟΛΑΝ

Ἐβγῆκα ἔξω μὲ τὰ παλληκάρια, ἐπῆγα νὰ περιπατήσω, ὡς εἰς τὰ τρεχούμενα νερά. Βλέπω ἕως 150 στρατιώτας μαζὺ καὶ τὸν κύριον Μανσόλαν μὲ ἓν ταμπούρλο. Ἐγὼ βλέποντας τόσους στρατιώτας κάθοντας χωρὶς δουλειά, ἤρχισα νὰ ἐρωτῶ τὸν κύριον Μανσόλαν, διὰ τί κρατοῦν τόσους στρατιώτας καὶ δέν τους ἔχουν στείλη εἰς τὸ ὀρδί. Τοῦ ἐκακοφάνη καὶ ἤρχισε νὰ φλυαρῇ ὡς νὰ ἤμουν δοῦλός του.

Εἶπον καὶ ἐφώναξαν τὸν Ν. Ζαγορήσιον. Εὐθὺς ἐκατέβησαν τοῦ βουνοῦ καὶ ἐπαρουσιάσθησαν ἐμπρός μας.

Βλέποντας ὁ γενναῖος Μανσόλας,τὰ ἔχασε. Τὸν ἤρχισα μὲ ἓν καμτσίκι καὶ τον ἐκτύπησα καμμιὰ δεκαπενταριὰ καμτσικιαίς,νὰ γνωρίσῃ μὲ ποῖον ὠμιλοῦσεν· ἐπῆρα ὅλα τὰ ἅρματα τῶν στρατιωτῶν τους, καὶ τους ἔθεσα εἰς τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἰδικοῦ μου καὶ τους ἐπῆγεν εἰς τὸ ὀρδί.

Ἐπέστρεψα πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Ἀγριοπαγιτῶν παίρνοντας μαζύ μου καὶ τὸν ἐκλαμπρότατον Μανσόλαν, καὶ εἴπαμεν πάλιν τὰ ὅσα ὁ καιρὸς ἐκαλοῦσε.Τοὺς ἀποχαιρέτησα διὰ τὴν θάλασσαν· μὲ ἐπροβόδισαν εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, ἀποχαιρετήθημεν.Ἐκατέβην εἰς τὴν Σκαμπαβίαν, ἀνεχώρησα· τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔφθασα εἰς τὸ πλοῖον.

ΑΨΙΜΑΧΙΑΙ ΚΑΙ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΙ

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔβγαιναν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἤρχοντο εἰς ἀπάντησίν μας. Εὐγῆκα ἔξω εἰς τὸ ὀρδὶ κινῶντας καὶ τοὺς ἰδικούς μου πρὸς ὑπάντησίν τους καὶ ἔπεσαν εἰς πόλεμον — εἰς τὰ δύο βουνὰ Βρωμοῦσα καλούμενα — περίπου τῶν 5 ὡρῶν. Ἐπέστρεψαν νικηταὶ καὶ τροπαιοῦχοι, μὲ 6 κεφάλια καὶ δύο ζωντανούς. Ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μου 3 εἰς τὸν τόπον καὶ 8 λαβωμένοι. Ἔφερον καὶ τὰ ζῷα ἀπὸ φορτηγὰ ἀλόγατα μὲ ρουχικὰ καὶ ἄλλα.

Τὸν Δεκέμβριον μῆνα ἔγεινε καὶ ἕτερος πόλεμος ἀπὸ 30 σκοτωμένους, μὲ 8 κεφαλὰς καὶ δύο ζωντανούς. Ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μου 25 λαβωμένοι καὶ δύο σκοτωμένοι. Μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας πάλιν ἐπολέμησαν, νικηταὶ μὲ 25 σκοτωμένους, 5 ζωντανούς· ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μου 4 σκοτωμένοι καὶ 15 λαβωμένοι.

Τὸν μῆνα Ἰανουάριον ἡτοιμάσθημεν διὰ τὸ κάστρον· ἔστειλα τὸν Καπετὰν Κῶτζον καὶ Καπετὰν Ν. Ζαγορήσιον διὰ ξηρᾶς τὴν νύκτα ἀπὸ 1500, διὰ νὰ πᾶν σιμὰ εἰς τὰ παρμακλίκια, κοντὰ τὰ ξημερώματα. Ἐγὼ ἐκίνησα διὰ θαλάσσης μὲ ταῖς γολέτταις καὶ 600 στρατιώτας μαζὺ καὶ τὸν ὁπλαρχηγόν μου Καπετὰν Ἀγγελῆ. Τοὺς εἶχον διορίσῃ, ὅταν ἰδοῦν τρία κανόνια νὰ πέσουν μοναταρικῶς[1],εὐθὺς νὰ ὁρμήσουν εἰς τὰ παρμακλίκια, καὶ ἡμεῖς διὰ θαλάσσης νὰ ὁρμήσωμεν διὰ νὰ πατήσωμεν τὴν χώραν, νὰ ἐπιάναμε καὶ ἓν τεπέν, ὅπου εἶχαν τὰ πλειότερα κανόνια, καὶ νὰ καύσωμεν καὶ τὴν γέφυραν μὲ μίαν μπομπάρδαν, ὅπου τὴν εἴχαμεν κατασκευασμένην μὲ κλαδιά, μπαροῦτι καὶ νεῦτι.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΚΗΔΕΙΑ

(Μῦθος Κριλώφ.)

Τό πάλαι εἰς τὴν Αἴγυπτο ἔθιμο ἐπεκράτει,
ὅταν κανένα μὲ πομπὴ ἐπράκειτο νὰ θάφουν,
ἐμίσθωναν γυναῖκες νὰ τον κλάφουν.
Σὲ μιὰ κηδεία τὸ λοιπὸν ἑνὸς ἀριστοκράτη
πλῆθος γυναῖκες ἀπ' αὐταῖς μ' ἀλαλαγμὸ καὶ θρῆνο
συνώδευαν τὸν πλούσιο ἐκεῖνο
ἀπὸ τὴν πρόσκαιρη ζωὴ, στοῦ τάφου τὴν γαλήνη.

Φρονῶν πῶς εἶνε τῆς καρδιᾶς, συγγενικοί, οἱ θρῆνοι
τῶν γυναικῶν ἐκεῖνοι,
ταῖς λέγει ἕνας γέροντας ξένος :—«Ἐπιθυμεῖτε
εἰς τὴν ζωὴ τὸν προσφιλῆ νεκρόν σας νὰ ἰδῆτε ;
Ἐγὼ 'μαι μάγος κ' ἐμπορῶ· μ' ἐξορκισμοὺς θ' ἀρχίσω
καὶ θὰ τον ἀναστήσω.

—«Πατέρα!»φώναξαν·«χαρὰ ποῦ ἡ φτωχαῖς θὰ ἰδοῦμε!
μόνο μιὰ χάρι, γέροντα, ἀκόμη σοῦ ζητοῦμε·
μιὰ ἑβδομάδα στὴ ζωὴ ἂς εἶνε· μὰ τὴν ἄλλη
νὰ ἀποθάνῃ πάλι.
Ὠφέλιμο δὲν ἔκαμε εἰς τὴ ζωή του πρᾶμμα,
καὶ δὲν πιστεύομε ποτὲ κ' εἰς τὸ ἐξῆς νὰ κάνῃ.
ἐν ᾧ ἂν ἀποθάνῃ,
πάλι θὰ μᾶς πληρώσουνε ν' ἀρχίσωμε τὸ κλάμμα».

Ὑπάρχουν πλούσιοι πολλοί,
ποῦ μόνον ἡ κηδεία των εἰς κάτι ὠφελεῖ.

Π. Α. ΑΞΙΩΤΗΣ.

JULES SANDEAU

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΕΒΡΑΡΔΟΣ

(Μικρὸν μυθιστόρημα)

Ὁ συνταγματάρχης Ἐβράρδος ἦτο ἄνθρωπος ἤπιος, ὀλιγόλογος, μελαγχολικός, ἀτρόμητος πρὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρὸς καὶ ρεμβώδης ὑπὸ τὴν σκηνήν. Εἰκοσιπενταέτης εἶχε καταταχθῆ εἰς σῶμά τι τοῦ στρατοῦ ἐκ τῶν διαρκῶς διαμενόντων ἐν Ἀφρικῇ, καίτοι ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀνατροφῆς του δὲν ἦτο προωρισμένος διὰ τὸν στρατιωτικὸν βίον. Ἰδὼν ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἡμέρᾳ θραυομένην τὴν ἐλπίδα τῆς νεότητός του καὶ ἐξαφανιζόμενον διὰ παντὸς ὁλόκληρον μέλλον εὐτυχίας, αἰσθανόμενος δ' ἑαυτὸν κατάμονον πρώτην τότε φοράν, προσῆλθεν εἰς τὸν στρατὸν ὡς εἰς μονὴν τινα. Ἐν διαστήματι δὲ εἴκοσιν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης προήχθη διαδοχικῶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης προστασίας ἢ διὰ μόνης τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντός του.Τὸ στρατόπεδον πράγματι πολλὰς ἔχει τὰς ὁμοιότητας πρὸς τὰς μονάς. Περιστέλλει τὰ πάθη καὶ ρυθμίζει τὰς ψυχάς· εἶνε δὲ καταφύγιον ἠνεωγμένον εἰς πολλὰς θλίψεις καὶ ἀπογοητεύσεις, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ προσφύγωσι πλέον εἰς τὰ τῆς πίστεως. Ὁ Ἐβράρδος δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐνισχυθῇ ἐν τοιούτῳ τινὶ χαλεπῷ ἀλλὰ σωτηρίῳ κέντρῳ, καὶ κατεπραύνθη ταχέως. Οὐχ ἧττον διετέλει πιστὸς εἰς τὰς θλίψεις του καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀνάμνησις τῆς ἀπολεσθείσης εὐτυχίας τῷ ἐφαίνετο προτιμοτέρα τῆς ἐκζητηθείσης ἀλλὰ μὴ ἐπιτευχθείσης εὐδαιμονίας.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ συνταγματάρχης Ἐβράρδος.Ἴσως φανῇ παράδοξον ὅτι παρόμοια ρωμαντικὰ αἰσθήματα ἐνδιαιτῶνται εἰς τὰ στρατόπεδα. Ἐγὼ θὰ ἐξεπληττόμην πλειότερον, ἐὰν τὰ συνήντων ἐν τῷ κόσμῳ. Δὲν εἶχε πλέον ἐπανίδῃ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του· πρὸ ταύτης δὲ ἐπώλησε τὸν μικρὸν ἀγρόν του καὶ μετέτρεψεν εἰς χρήματα τὴν μικρὰν περιουσίαν του. Μόνος του πόθος εἰς τὸ ἑξῆς ἦτο νὰ γηράσῃ ὑπὸ τὸν ὡραῖον οὐρανὸν τῆς Ἀφρικῆς, οὐτινος ἡ γαλήνη εἶχεν εἰσδύσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ἠγάπα δὲ καὶ τὸ ἐπάγγελμα, ὅπερ εἶχε διασώσῃ αὐτόν. Ἐπὶ τέλους εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ υἰικῆς σχεδὸν στοργῆς πρὸς τὴν γῆν ἐκείνην, ἥτις τόσον ταχέως γίνεται ἡ πατρὶς τῶν ξένων τῆς· πόρρωθεν φαίνεται ὡς ἐξορία, ἀλλ' ἡ ἐξορία ἀκριβῶς ἀρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀναγκαζεταί τις νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ.Καὶ ἐν τούτοις πρὸ ἑνὸς ἔτους περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους ὁ Ἐβράρδος ἐπεβιβάζετο ἐπὶ ἀτμοπλοίου ἵνα μεταβῇ εἰς Γαλλίαν.

Εἷς τῶν συναδέλφων του, ὃν ἠγάπα ὑπὲρ πάντα ἄλλον, εἷς τῶν ἀγνώστων ἐκείνων ἡρώων, οἵτινες χάνονται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καπνοῦ τῶν μαχῶν, χωρὶς νὰ ἐγγραφῇ τὸ ὄνομά των ἐν τῇ δέλτῳ τῆς δόξης, ἔπεσε θανατηφόρως πληγείς, καὶ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του τὸν κατέστησε γενικὸν κληρονόμον του. Τῷ ἐκληροδότει δὲ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφήν του, αἵτινες ἐβίουν πενιχρῶς ἐν Παρισίοις, καὶ τὰς ὁποίας ὁ θάνατός του ἐγκατέλειπεν ἐν παντελεῖ σχεδὸν στερήσει. Ἀληθὴς διαθήκη Εὐδαμίδα, ἣν ἐν τούτοις ὁ συνταγματάρχης ἀπεδέξατο προθύμως. Τὸ σύνταγμά του δὲν ἐξεστράτευεν· ἔλαβεν ὅθεν ἄδειαν ἀπουσίας καὶ ἀνεχώρησεν ἀμέσως ἵνα μεταβῇ πρὸς περισύναξιν κληρονομίας, ἣν οὐδεὶς ἐσκέπτετο νὰ τῷ διαμφισβητήσῃ.

Χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα τῶν ἐνεργειῶν του, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐλευθεριότητα,—διότι ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅ,τι ἐκεῖνος ἀπεσιώπα— ἐξησφάλισεν ὑπὲρ τῶν δύο ἀπόρων γυναικῶν εὐπρεπὲς ὀπωσοῦν καὶ βέβαιον μέλλον.

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του τῷ ὑπελείποντο εἰσέτι ἐκ τῆς ἀδείας του ἑβδομάδες τινὲς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας, ἃς ἠγνόει πῶς νὰ διέλθῃ. Ὀλίγον τὸν ἐνδιέφερον οἱ Παρίσιοι. Πρὸ τῶν θαυμάτων τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου ἠσθάνθη τὰς νύξεις τῆς νοσταλγίας. Ἐπόθησε διακαῶς τὸν ἁπλοϊκὸν καὶ ἐλεύθερον βίον του ἐν μέσῳ τῶν ἀχανῶν ἐκτάσεων, τὰς φεγγοβολούσας νύκτας, τὸν φλέγοντα ἥλιον, τὰς ἀπεράντους πεδιάδας. Ἀπεφάσισεν ὅθεν νὰ συντάμῃ τὴν ἐν Γαλλίᾳ διαμονήν του, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐπανόδου του εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἠθέλησεν, ὑπείκων εἰς τὴν οὐδέποτε θνήσκουσαν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ἀνάγκην πρὸς συγκινήσεις, ἠθέλησε νὰ ἐπανίδῃ τὴν γωνίαν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, καὶ ν' ἀποχαιρετήσῃ διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ μέρη, ἅτινα ἠγάπησεν ἄλλοτε τόσον πολύ.

Εἰς λυπηροτάτην πλάνην ἐκτίθεται ὁ θέλων νὰ ἐπανίδῃ μετὰ πολυχρόνιον ἀπουσίαν τὰ μέρη, ἅτινα ἐγκατέλειψεν ἀπὸ τῆς νεότητός του! Νομίζει ὅτι θὰ ἐπανεύρῃ ζωηρὰς ἔτι τὰς ἐντυπώσεις τῆς πρωΐας τοῦ βίου. Ἀλλὰ φθάνει καὶ τὰ πάντα τῷ φαίνονται σκυθρωπὰ καὶ ἀδιάφορα. Καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ φύσις φαίνεται ἀπολέσασα τὰς καθωραϊζούσας αὐτὴν χάριτας. Αὐτὸ ἐκεῖ εἶνε τὸ μόνοπάτι τὸ ἄλλοτε τόσον, προσφιλές ; Ἐκείνη εἶνε ἡ κλιτύς, ἣν διήνυσεν ἄλλοτε ἐν τῇ ταραχῇ τῶν πρώτων ἐλπίδων ; Εἶνε τοῦτο ἐδῶ τὸ δάσος, ὅπερ μᾶς ἐδώρει τὴν σκιὰν καὶ τὴν σιγήν ; Φεῦ ! ἡμεῖς μόνον μετεβλήθημεν, ἡ δὲ ἐπάνοδος αὕτη, ἐφ' ᾗ ἐβασίσθημεν ὅτι θ' ἀνεύρωμεν πάλιν ἐπί τινας στιγμὰς τὴν νεότητα, δὲν χρησιμεύει ἢ μόνον εἰς τὸ νὰ μᾶς πείσῃ ἔτι μᾶλλον περὶ τῆς προσωπικῆς ἡμῶν κακρμῆς. Δὲν εἶχεν ὅμως οὕτως ὡς πρὸς τὸν Ἐβράρδον. Ὁ στρατιώτης εἶχε διατηρηθῆ νέος. Οὐδὲν ὠφελεῖ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς ὅσον ὁδύνη σεβομένη ἑαυτήν· ὅσον τὸ νὰ ταφῇ τις ἐνωρὶς ἐν τῇ λύπῃ ἑνὸς καὶ μόνου ἔρωτος. Φθὰς ὅθεν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ χῶραν ἠδυνήθη νὰ αἰσθανθῇ ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ πικρᾷ μέθῃ τὰς συγκινήσεις, ἃς ἤρχετο ἐκζητῶν. Ἐπανεῖδε καὶ ἀνεγνώρισε τὰ πάντα μετ' ἐκδηλώσεων περιπαθῶν τὰς θέσεις, ἐν αἷς ἔπαιζε κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν· τὸν κῆπον ἔνθα βραδύτερον ἀνεγίνωσκε τὴν Ἱερὰν Βίβλον καὶ τὸν Ὅμηρον· τὰς ὁδούς, ὧν ἦτο ἡ ζωὴ καὶ ἡ χαρά· τὴν Ἐκκλησίαν, ἧς τὴν ὁδὸν τῷ ἐδίδαξεν ἡ μήτηρ του ἀπὸ τῶν πρώτων ἀκόμη βημάτων του. Ὑπῆρχε κάτω ἐκεῖ, κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς φαραγκος ἀτραπός τις, ἣν ἀπέφευγε τὴν ἡμέραν, ἀλλ' εἰς ἣν εἰσέδυε λαθραίως τὴν νύκτα. Ἐάν τον παρηκολούθει τις θά τον ἔβλεπε περιφερόμενον ὡς κακοποιόν τινα περὶ τὴν αὐλὴν οἰκίας τινὸς καὶ ὁτὲ μὲν προσκολλῶντα τὸ μέτωπον ἐπὶ τοῦ δρυφράκτου,ὁτὲ δὲ καθήμενον παρὰ τὴν φλιὰν μὲ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν.

Τόσων ἐτῶν ἀπουσία τὸν εἶχε καταστήσῃ ξένον ἐν τῷ τόπῳ. Οὐδενὸς ἔκρουσε τὴν θύραν καὶ οὐδεμίαν ἄλλην συνῆψε σχέσιν ἢ τὴν μετὰ τῶν αἱμασιῶν καὶ τῶν ἐρειπίων. Ἔζησεν ὅθεν μόνος καὶ πάντῃ βεβυθισμένος εἰς τὴν ἀναπόλησιν τοῦ παρελθόντος. Μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν τινων ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ἀπρόοπτός τις συνάντησις τὸν ἀνεχαίτισε καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ διαμείνῃ πολὺ πλέον τῆς παραχωρηθείσης αὐτῷ προθεσμίας.

Κατά τινα ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς περιπλάνησίν του ἔστη πρὸ κατοικίας ἀναμιμνησκούσης κάπως τὰς Νορμανδικὰς ἐπαύλεις.

Πάντῃ ἠνεωγμένη ἡ θύρα εὐρείας αὐλῆς, πεφυτευμένης ἐπιμελῶς, ἄφινε νὰ φαίνεται πρὸς τὸ βάθος ἡ κυρία ὄψις τῆς οἰκίας, ἐκατέρωθεν δὲ αἱ διὰ τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας προωρισμέναι οἰκοδομαί, ἠμικεκαλυμμέναι ὑπὸ χλοερῶν φυλλωμάτων καὶ ἀνθέων. Πάντα ταῦτα ὑπὸ τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου φῶς καὶ ἐν μέσῳ μαγευτικῆς τοποθεσίας ἐνέφαινον βίον ἐνεργητικόν, ἄνετον καὶ εὐμαρῆ, σύναμα δὲ καὶ ἐπίδειξίν τινα εὐπορίας, ἧς στεροῦνται αἱ πλουσιώτεραι Νορμανδικαὶ ἐπαύλεις. Ὁ Ἐβράρδος ἀνεγνώρισε πάραυτα σχεδὸν τὴν κατοικίαν ταύτην καίπερ λίαν μεταβεβλημένην. Ἦτο ἡ ἔπαυλις τῶν Ὠβιέρων. Συγχρόνως δὲ ἀνεμνήσθη καὶ ἑνὸς τῶν φαιδροτέρων καὶ χαριεστέρων ἐπεισοδίων τῆς νεότητός του. Ἦτο εἰκοσαέτης καὶ ἐκυνήγει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡραίαν τινὰ πρωΐαν ἐξ ἐκείνων αἵτινες νομίζεις ὅτι ἐπίτηδες ἐγένοντο διὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην. Ἐβάδιζεν ἔχων τὴν κεφαλὴν ὑψιτενῆ, ὑπερήφανος καὶ ἐλαφρὸς ὑπὸ τὴν ἄλλως τε πλήρη πήραν αὐτοῦ. Ἐν ᾧ διέβαινε πρὸ τῆς οἰκίας τῶν Ὠβιέρων, τῆς ὅλως ἀγροτικῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἔστη ἵν' ἀπολαύσῃ τοῦ θεάματος, ὅπερ παρουσιάζετο ἐν τοῖς ἔνδον τῆς αὐλῆς. Ἐν αὐτῇ ἦσαν τεταγμέναι ἔνθεν καὶ ἔνθεν δύο σειραὶ χωρικῶν, ὧν οἱ μὲν ἄνδρες ἔφερον τὰς ἑορτασίμους ἐνδυμασίας των, αἱ δὲ γυναῖκες ἦσαν κατεστόλιστοι. Ὁ Ἐβράρδος ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι ἐπρόκειτο περὶ γάμου, ἀλλὰ παρατηρήσας προσεκτικώτερον ἐνόησεν ὅτι οὗτος θὰ ἐτελέσθη πρὸ ἐννέα ἤδη μηνῶν. Πράγματι ἐπρόκειτο περὶ βαπτίσεως, ἵνα ἐκκινήσῃ δὲ ἡ συνοδεία δὲν ἀνέμενον ἢ τὸν ἀνάδοχον. Ἀλλ' ὁ ἀναμενόμενος δὲν ἦτο ἐκ τῶν τυχαίων ἀνθρώπων. Ἦτο ὁ ὁ βαρῶνος Ταγκρέδος-Ἀχιλλεὺς-Ἕκτωρ-Λανδρὺ δὲ Σαμπινιόλ, ὁ πρότιστος τῶν τοῦ τόπου ἀγροτικῶν εὐπατριδῶν. Ναί, αὐτὸς ὁ ἴδιος βαρῶνος δὲ Σαμπινιὸλ μετὰ τῆς ἰδιαζούσης ἐκείνης ἀγαθότητος, μεθ' ἧς καὶ οἱ πρόγονοί του συμπεριεφέροντο πρὸς τοὺς ὑποτελεῖς των, συγκατετίθετο νὰ βαπτίσῃ τὸν υἱὸν τοῦ ἐκμισθωτοῦ του Συλβανοῦ Κορδοάν, ὅπως συμπληρώσῃ δὲ τὴν τιμὴν ταύτην κατεδέχθη νὰ παραδεχθῇ ὡς συνανάδοχον τὴν θείαν τοῦ βρέφους, ἁπλῆν γραῖαν χωρικήν. Ἐν τούτοις πάντες ἀνέμενον ἐπὶ ποδὸς πρὸ δύο ὡρῶν· ὁ ἐφημέριος εἶχεν ἐξαποστείλῃ τρὶς ἤδη τὸν κανδηλανάπτην εἰς τὴν ἔπαυλιν, καὶ ὑπόκωφος ἀνησυχία ἤρχισε νὰ καταλαμβάνῃ τὴν ὁμήγυριν, ὅτε ἀγγελιαφόρος τις εἰσώρμησεν εἰς τὴν αὐλὴν ἐν μέσῳ γενικῆς ταραχῆς, ἣν ἄλλως ἐδικαιολόγει πληρέστατα ἡ ἠλλοιωμένη ὄψις του. Ἡ κομιζομένη εἴδησις ἦτο τῷ ὄντι ἀπαισία. Τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας ὁ βαρῶνος μετηνέχθη ἐκ τῆς πόλεως ἡμιθανὴς ἐκ μέθης, τὴν πρωΐαν δὲ εὑρέθη νεκρὸς ἐν τῷ δωματίῳ του. Ὁ βαρῶνος δὲν ὑπῆρχε πλέον. Αἱ σειραὶ διεσπάσθησαν, ἡ συνανάδοχος κατέβρεχε διὰ τῶν δακρύων της τὰς μακρὰς ταινίας τοῦ ἐπιστηθίου της καὶ ὁ κὺρ Κορδοὰν ἔσυρε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του· ἡ τροφός, ἥτις ἀνέμενε τὴν γενναιοδωρίαν ἀναδόχου τόσον πλουσίου ἐξέβαλλε κραυγὰς διαπεραστικάς, καὶ τὸ βρέφος ἀφυπνισθὲν ἐκ τῆς τόσης ταραχῆς, καὶ ὡσεὶ κατανοοῦν ὅτι κατεδικάσθη ν' μὴ κληθῇ οὔτε Ταγκρέδος, οὔτε Ἀχιλλεύς, οὔτε Ἕκτωρ, οὔτε κἂν Λανδρύ, ἐξέφερεν ὑπὸ τὰ σπάργανά του γοεροὺς κλαυθμηρισμούς. Τί ποιητέον ; Ποῦ νὰ ζητηθῇ καὶ ποῦ νὰ εὑρεθῇ ἄλλος ἀνάδοχος ; Ὁ καιρὸς ἐπεῖγε καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ

1. Διὰ μιᾶς.

ἀπολεσθῇ οὔτε μία καὶ μόνη στιγμή. Ὁ κύριος Ἐφημέριος δὲν εἶχε προγευματίσῃ καὶ ἦτο λίαν δυσηρεστημένος, ὁ δὲ κανδηλανάπτης ἐξωργισμένος ὡμίλει περὶ τῶν κερανυῶν τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε ὁ νεαρὸς ἀνήρ, ἰδὼν ἐκ τῆς θύρας πᾶν ὅ,τι συνέβαινε, προὐχώρησεν, ὡς ἀπὸ μηχανῆς θεός, ὡς ἀνάδοχος ἐξ οὐρανοῦ πεσών, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἐκμισθωτήν :

— Δὲν εἶμαι βαρῶνος· ὁ πατήρ μου ἐκαλεῖτο Ἑβράρδος καὶ πάτρων μου εἶνε ὁ Ἅγιος Παῦλος. Χωρὶς νὰ ἦμαι ἅγιος, ὅπως ἐκεῖνος, θεωροῦμαι οὐχ ἧττον ὡς καλὸς διάβολος, καὶ ἐγγυῶμαι ὅτι ἡλικιούμενος ὁ βαπτιστικός μου θὰ εὕρῃ ἐν ἐμοὶ ἀφωσιωμένον ἀνάδοχον καὶ γενναῖον φίλον. Ἐὰν σᾶς ἀρέσκω, δότε μοι τὴν χεῖρα.

Καὶ συγχρόνως ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Κορδοάν, ὅστις, ὡς δύναται πᾶς τις νὰ συμπεράνῃ, τὴν ἔθλιψεν ἄνευ παρακλήσεων ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του. Ὁ Ἑβράρδος εἶχε τὸ ὕψος τόσον ἀγαθόν, ἅπαν δὲ τὸ ἄτομον αὐτοῦ ἀπέπνεε τόσην εἰλικρίνειαν, χρηστότητα, χάριν καὶ φαιδρότητα, ὥστε, πρὶν ἢ ὁμιλήσῃ ἀκόμη, εἶχε κατακτήσῃ τὰς καρδίας ὅλων. Εὐκόλως μαντεύεται ἡ ἐπιτυχία τῆς μικρᾶς του προσλαλιᾶς. Πάντες συνεκεντρώθησαν ἐκ νέου κράζοντες : «Ζήτω ὁ Παῦλος!» καὶ μετά τινας στιγμὰς ἡ συνοδεία ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὴν τροφὸν καὶ τὸ βρέφος ἐβάδιζε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Οὐδεὶς ἐσκέπτετο πλέον τὸν βαρῶνον, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξέ ποτε, ἢ δὲ συναναδοχος δυσκόλως συνεκράτει τὴν χαράν της ὅτι ἠρείδετο ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ὡραίου καὶ χρίσεντος ἱππότου. Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ἐπανῆλθον πάντες εἰς Ὠβιέρους, ὁπόθεν ἀνεδίδετο κνίσσα ὀρεκτική, οὐδόλως παραβλάπτουσα τὰς φθινοπωρινὰς εὐώδιας. Ὁ Ἑβράρδος ἐμερίμνησε περὶ πάντων· εἶχε κενώσῃ τὴν πήραν του ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ μαγειρείου, ἔπεμψε δὲ νὰ φέρωσι καὶ ἐκ τῆς πόλεως ὀρεκτικά, γλυκίσματα καὶ καλὸν οἶνον. Ὁποῖον εὔθυμον γεῦμα ὑπὸ τὰς πτελέας! Ἐν ᾧ δὲ ἠγείροντο ἐκ τῆς τραπέζης καὶ ἐθεώρουν ὡς περαιωθεῖσαν πλέον τὴν ἑορτήν, ἰδοὺ εἰσέρχεται ἅπασα ἡ νεολαία τοῦ χωρίου ἐν χορδαῖς καὶ τυμπάνοις καὶ ἐν μέσῳ πυροβολισμῶν διὰ τῶν μέχρι διαρρήξεως πεπληρωμένων ὅπλων. Εὐχάριστος ἔκπληξις, ἣν καὶ ταύτην προητοίμασεν ὁ νεαρὸς ἀνάδοχος. Ἡ σελήνη ἐμεσουράνει ἤδη, ὅτε ὁ Παῦλος ἀπεχαιρέτησε τοὺς νέους φίλους του. Ἀνεχώρησεν εὐλογούμενος παρὰ πάντων, ἐπανῆλθεν οἴκαδε κατηυχαριστημένος καὶ ἀπεκοιμήθη σκεπτόμενος ὅτι δὲν ἀπώλεσεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ἡμέραν του.

Μετὰ πέντε ἔτη ἀνεχώρει διὰ τὴν Ἀφρικήν. Ἀλλὰ κατὰ τὰ πέντε ταῦτα ἔτη ἐπανήρχετο συχνάκις εἰς τὴν ἔπαυλιν, ἐν ᾗ κυριολεκτικῶς ἐλατρεύετο. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι, ἀφ' ἧς στιγμῆς εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ, συνεισῆλθε καὶ ἡ εὐημερία· φαίνεται ὅτι ἡ νεότης φέρει πανταχοῦ μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν εὐτυχίαν. Νοήμων, δραστήριος καὶ ἐπιχειρηματίας ὁ Κὺρ Κορδοὰν ἔμελλε νὰ γείνῃ εἷς τῶν πλουσιωτέρων καλλιεργητῶν τοῦ τόπου του. Ἐκέκτητο μύλον τινὰ παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ καὶ ἤδη ἡ ἔπαυλις τῶν Ὠβιέρων τῷ ἀνῆκε καθ' ὁλοκληρίαν. Ὁ μικρὸς Παῦλος ἀνεπτύσσετο ἐπαισθητῶς, ἠγάπα δὲ περιπαθῶς τὸν ἀνάδοχόν του, ἐπειδὴ ὁσάκις ἤρχετο οὗτος εἶχε πάντοτε τὰ θυλάκια πλήρη τραγημάτων. Ὅτε ὁ Ἑβράρδος κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του ἦλθε ν' ἀποχαιρετήσῃ τοὺς φίλους του, ὁ ἐκμισθωτὴς καὶ ἡ σύζυγός του τὸν ἐνηγκαλίσθησαν κλαίοντες, ὁ δὲ μικρὸς Παῦλος ἀνηρτήθη τόσον ἰσχυρῶς ἐπὶ τῶν κνημῶν του, ὥστε ἐχρειάσθη πολὺς κόπος ἵν' ἀποσπάσωσιν αὐτόν.

Αἱ πρῶται ἐντυπώσεις τῆς νεότητος δὲν διαρκοῦσιν ἐπὶ πολύ. Καὶ ναὶ μὲν ὁ Ἑβράρδος δὲν ἐπελάθετο ἐντελῶς τῶν Κορδοάν, ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἐξασθενουμένη ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατήντησε ν' ἀποναρκωθῇ ἐν τῷ βάθει τοῦ μνημονικοῦ του· ὁ γενέθλιος ἀὴρ δὲν ἴσχυσε νὰ την ἀναζωπυρήσῃ, καὶ μόνον ἡ θέα ἀπομεμονωμένης παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαύλεως ἐξύπνησαν ἐν ἑαυτῷ ζωηρὰν καὶ χαρίεσσαν τὴν ἀνάμνησιν ταύτην. Οὕτω πολλάκις τὸ ἄρωμα ἄνθους τινός, μία ἀκτὶς τοῦ φωτὸς ἢ ὁ στόνος τῆς αὔρας ἀνακαλοῦσιν ἐν ἡμῖν ὁλόκληρον λησμονηθὲν παρελθόν.

Ἀναμφιβόλως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ σᾶς ἐνθυμῆται μετὰ στοργῆς ὁ βαπτιστικὸς ἐκεῖνος, ὃν ἀφήσατε σχεδὸν ἐν τῷ λίκνῳ καὶ ὃν δὲν ἐπανείδατε ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη. Καὶ μολαταῦτα ὁ Ἑβράρδος, ἀναπολῶν τὰς ἐνδείξεις τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης, ἃς ἔλαβεν ἄλλοτε ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναστείλῃ τὴν συγκίνησίν του. Τί συνέβη ἄρά γε κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ; Τὶ ἀπέγειναν οἱ φίλοι του, οἵτινες τὸν ἠγάπησαν τόσον τρυφερῶς ; Εἰ καὶ ἀργά, ἠθέλησεν ὅμως νὰ πληροφορηθῇ. Διῆλθε τὴν ἔρημον αὐλὴν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἀφ' οὗ ἔκρουσεν ἐπὶ ματαίῳ δύο ἢ τρεῖς θύρας, ἠνέῳξε τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξεπλάγη οὐκ ὀλίγον εἰσδύων ἐν εὐρυχώρῳ δωματίῳ, οὗτινος τὰ ἔπιπλα καὶ ἡ διακόσμησις ἠμιλλῶντο πρὸς τὰ τῆς αἰθούσης πλουσίου μεγάρου. Πράγματι ἦτο αἴθουσα, ἀλλ' ἐχρησίμευεν ἐν ταύτῳ καὶ ὡς καλλιτεχνικὸν δωμάτιον καὶ ὡς σπουδαστήριον. Ἐδῶ ὀκρίβας φέρων ἀπεικονισμένην τοπογραφίαν τινά, ἐκεῖ τραπεζα πλήρης σκιαγραφιῶν καὶ σχεδίων, συγγραμματίων καὶ ἐφημερίδων· ἐπὶ τῶν ἐπίπλων καὶ εἰς τὰς γωνίας ἀγαλμάτια ὀρειχάλκινα καὶ ἄλλα καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα· ἐπὶ τῶν τοίχων εἰκόνες καὶ πανοπλίαι· πανταχοῦ δὲ βιβλία πολυτελῶς δεδεμένα. Ὁ Ἑβράρδος ἐσκέφθη ὅτι ἡ κατοικία αὕτη θὰ εἶχε μεταλλάξῃ κυρίους, ἀλλ' ἐν ᾧ ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ, ἡ ἔκπληξις του ἔφασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω. Τὸ βλέμμα του προσηλώθη ἐπί τινος εἰκόνος παριστώσης ἀξιωματικὸν ἐν στολῇ ἐκστρατείας, ἐν τῷ ἀπεικονίσματι δὲ τούτῳ ἀνεγνώρισεν ἑαυτόν· ἦτο ἡ εἰκών του. Ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειρεύετο, διότι οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς του εἶχεν ἀπεικονισθῆ καὶ ἐν τούτοις ἦσαν τὰ χαρακτηριστικά του, ἡ ἀρρενωπή του ὄψις ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀφρικανικοῦ ἡλίου διακεκαυμένη, ἡ στολὴ τοῦ συντάγματός του, αὐτὸς τέλος ὁ ἴδιος!

Αἴφνης ἡ εἴσοδος ὑψηλοῦ καὶ ὡραίου νέου ἐν κυνηγετικῇ στολῇ τὸν ἀπέσπασεν ἐκ τῆς ἐξετάσεως, εἰς ἣν ἦτο βεβυθισμένος. Ὁ συνταγματάρχης προὐχώρησε βήματά τινα πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἐν ᾧ ἤνοιγε τὸ στόμα ὅπως ἐξηγήσῃ καὶ δικαιολογήσῃ τὴν παρουσίαν του, ὁ νέος ἐρρίφθη εἰς τὸν λαιμόν του καὶ περιπτύσσων αὐτὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἀνέκραξεν : «Ἰδοὺ ὁ ἀνάδοχός μου».

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Ἑβράρδος ἐμάνθανε τὰς ἐν τῇ ἐπαύλει ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐπισυμβάσας μεταβολάς. Ὁ Συλβανὸς Κορδοάν, παρὰ τὴν τιμιότητά του, εἶχεν ἐπιτύχῃ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του, προαχθεὶς δὲ κατὰ πλοῦτον, ἐγένετο φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ σημαντικὸν ὑποκείμενον. Ὁ Παῦλος ἀνετράφη ὡς υἱὸς καλῆς οἰκογενείας καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν του ἐδιδάχθη τὰ νομικά. Εἰς ἡλικίαν εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους κύριος τῆς τύχης καὶ τῆς περιουσίας του, ἀποφερούσης ἐτήσιον ἐξ ἰδιοκτησιῶν εἰσόδημα εἴκοσι χιλιάδων φράγκων, ἐξηκολούθει νὰ ζῇ ἐν Παρισίοις, ἔχων ὀλίγας σχέσεις, διερευνῶν ἅπαντα τὰ ἐπαγγέλματα, ἐξ ὧν οὐδὲν εὕρισκε συνῳδὸν πρὸς τὰς διαθέσεις του, ρέπων ὁτὲ μὲν πρὸς τὰ γράμματα, ὁτὲ δὲ πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν, καὶ μὴ γινώσκων τί ν' ἀποφασίσῃ. Ἐπὶ τέλους ἐσκέφθη ὅτι ἡ θέσις του ἦτο εἰς τὰ κτήματά του καὶ πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ πλέον διέμενεν ἐν Ὠβιέροις καλλιεργῶν τοὺς ἀγρούς του καὶ ἀποδίδων τῇ γῇ τὰ τῆς γῆς. Μόνη δὲ ἀναψυχὴ ἐκ τῶν κόπων του καὶ ἡ εὐαρεστοτέρα τῶν διασκεδάσεών του ἦτο νὰ καταγίνεται πάντοτε εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, ὧν δὲν ἀπεχωρίσθη ποτέ.

— Καὶ τώρα, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, οὗτινος ἡ περιέργεια δὲν εἶχεν ἔτι κορεσθῆ, πῶς ἐμάντευσας ἅμα με εἶδες ὅτι ἤμην ὁ ἀνάδοχός σου ;

— Σᾶς ἀνεγνώρισα, ἀπήντησεν ὁ Παῦλος· δὲν ἦτο δύσκολον πρᾶγμα χάρις εἰς τὴν ὁμοιότητα τῆς εἰκόνος ἐκείνης.

— Ἀλλὰ τὴν εἰκόνα ταύτην, ἀφοῦ ὁμολογουμένως εἶνε ἡ ἰδική μου, τίς την ἔγραψε ; Πόθεν προέρχεται ;

— Μετὰ τὴν μάχην, καθ' ἣν ἐκερδίσατε τὰς ἐπωμίδας τοῦ λοχαγοῦ, πᾶσαι αἱ εἰκονογραφικαὶ ἐφημερίδες τῶν Παρισίων ἐδημοσίευσαν τὴν εἰκόνα σας ἐν μέσῳ τῆς περιγραφῆς τοῦ ἐξαισίου ἐκείνου ἀνδραγαθήματός σας. Τὰς συνέλεξα πάσας καὶ τας ἐφύλαττον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, ἅμα δὲ ἔμαθον νὰ χειρίζωμαι καλῶς τὸν χρωστῆρα, ἔγραψα ἐγὼ ὁ ἴδιος τὴν εἰκόνα σας καὶ φρονῶ ὅτι δὲν ἀπέτυχον.

— Δὲν ἐλησμονήθην λοιπὸν ἐνταῦθα ; Σοὶ ὡμίλουν λοιπὸν περὶ ἐμοῦ ;

— Ὑμεῖς νὰ λησμονηθῆτε ἐν Ὠβιέροις ; Ὑμεῖς ! Ἀλλ' ἐγὼ ἀνετράφην ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς ἀναμνήσεώς σας ! Ἡ μήτηρ μου ἀνέφερε πάντοτε τὸ ὄνομά σας μετὰ στοργῆς, διότι πάντοτε ὑπήρξατε τὸ εἴδωλόν της. Ὁ πατήρ μου ἀδιακόπως ἐπανελάμβανεν ὅτι ἡ εὐτυχία συνεισῆλθε μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ οἴκῳ μας· ὅλην τὴν εὐημερίαν ἡμῶν τὴν ἀπέδιδον εἰς ὑμᾶς. Νὰ λησμονηθῆτε ἀνάδοχέ μου ; Οὔτε ἐπὶ μίαν καὶ μόνην ἡμέραν ἐξῆλθατε ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς ἑσπέρας δὲ τὸ ὄνομά σας ἀνεφέρετο πάντοτε εἰς τὰς συνδιαλέξεις ἡμῶν. Εἴχομεν γείτονα ἀρχαῖόν τινα ἀπόστρατον ἀξιωματικόν, ὅστις ἐλάμβανε τὸν «Μηνύτορα τοῦ στρατοῦ» σᾶς παρηκολουθήσαμεν βῆμα πρὸς βῆμα καὶ πάντοτε ἐωρτάσαμεν οἰκογενειακῶς ὅλους τοὺς προβιβασμούς σας. Ἐν τῷ γυμνασίῳ εἴσθε ὁ ἥρως μου. Ποσάκις ἐπεθύμησα νά σας γράψω ! Πόσας ἐπιστολὰς ἤρχισα χωρὶς νά τας τελειώσω ! Δὲν μᾶς μετεδώσατε ποτὲ εἰδήσεις σας. Ὅτε ἀνεχωρήσατε ἤμην παῖς ἔτι, καὶ ἐσκεπτόμην ὅτι ἤρκεσαν μῆνές τινες μόλις ὅπως μὲ διαγράψητε ἐκ τῆς ἀναμνήσεώς σας. Ἀλλ' ἠπατώμην, διότι μετὰ τόσα ἔτη ἰδοὺ ὅτι ἐπανεύρατε τὴν ὁδὸν τῆς ἐπαύλεως, ὅτι εἶσθε πρὸ ἐμοῦ καὶ ὅτι θλίβω τὰς χεῖράς σας.

Ὅλα ταῦτα ἦσαν κολακευτικώτατα ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ὁ Ἑβράρδος ἠσθάνετο ταραχήν τινα. Τί ἔπραξεν ἵνα ᾖ ἄξιος τοιαύτης διηνεκοῦς ἀναμνήσεως καὶ εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεως ; Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς βαπτίσεως εἶχεν εἰπῆ ὅτι ὁ βαπτιστικός του ἡλικιούμενος θὰ εὕρισκεν ἐν αὐτῷ καλὸν φίλον, τώρα δὲ συνέβαινεν ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον· ὁ βαπτιστικὸς ἐλάμβανε τὸ μέρος τοῦ ἀναδόχου καὶ ἐξετέλει τὰς ὑποσχέσεις ἐκείνου. Ἄλλως τε αἱ χάριτες καὶ τὰ προτερήματα, ἅτινα ἀνεκάλυπτεν εἰς τὸν νεαρὸν βαπτιστικόν του, ἐπηύξανον ἔτι μᾶλλον τὴν ταραχήν του, ἴσως δὲ καὶ τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος. Ἐμέμφετο ἑαυτοῦ ὡς ἀγνώμονος μὴ ἐκπληρώσαντος τὰς ὑποχρεώσεις του.

Ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἐπιοῦσαν, ὥστε ὀλίγας μόνον ὥρας ἠδύνατο νὰ διαμείνῃ ἐν Ὠβιέροις. Τὰς ὥρας ταύτας τὰς διῆλθεν ἐπισκεπτόμενος τὴν κατοικίαν καὶ τοὺς ἀγρούς, ἔνθα εὕρισκε τὰ πάντα νέα δι' αὐτόν. Ἐκ τοῦ μέρους τῆς αὐλῆς ἡ κατοικία διετήρει εἰσέτι τὴν ἀγροτικήν της ὄψιν, ἀλλὰ θεωμένη ἐκ τοῦ κήπου ἐφαίνετο ὡς μικρός τις πύργος. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτῆς δὲν ἔμενεν ἴχνος τῆς ἄλλοτε ἐπαύλεως, ἐκτὸς μόνων ἀρχαίων τινῶν ἐπίπλων διατηρηθέντων ὑπὸ τῆς υἱίκης στοργῆς. Πανταχοῦ ἐπεκράτει μεγίστη φιλοκαλία, τὸ σύνολον δὲ ἐμαρτύρει βίον κομψὸν ἀλλὰ καὶ ἀπέριττον ἐν ταύτῳ. Οἱ ἀγροὶ ἦσαν εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν καὶ ἡ γῆ καλῶς καλλιεργημένη· οἱ χωρικοὶ δὲ ἐτρέφοντο καλῶς καὶ κατῴκουν ἐν ὑγιειναῖς κατοικίαις, διότι ὁ Παῦλος ἐθεώρει ὡς μεγίστην τιμήν του τὸ νὰ βελτιώνῃ περὶ ἑαυτὸν τὴν θέσιν ἐκείνων, ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὁποίων ἐξῆλθε καὶ ὁ ἴδιος.

["Επεται συνέχεια.]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Περὶ τὰ τέλη Μαΐου ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς Βασιλίσσης μεταβήσονται εἰς Πετρούπολιν χάριν τῶν τελεσθησομένων γάμων τῆς Ἀλεξάνδρας. — Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐργασίας της τὴν προσεχῆ Δευτέραν, ἀφ' οὗ ὑπεγράφη τὸ Διάταγμα, δι' οὗ καλεῖται ὡς πέμπτον μέλος αὐτῆς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κορινθίας κ. Σωκράτης Κολιάτσος. — Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἀνεχώρησε προχθὲς εἰς Σύρον, ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὰς ἐν τῷ τελωνείῳ ἐργασίας, μετὰ ταῦτα δὲ θέλει ἐπιστρέψῃ σήμερον. — Ἐξεδόθη τὸ πρόγραμμα τῶν κατὰ τὴν 23 Ἀπριλίου ἐπὶ τοῖς ἀποκαλυπτηρίοις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ναυάρχου Μιαούλη τελεσθησομένων ἐν Σύρῳ ἑορτῶν. — Ὡρίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἐνδς τῶν ἐν Γαλλίᾳ κατασκευαζομένων ἡμετέρων θωρηκτῶν. — Ἐπανελθόντος ἐκ Παρισίων τοῦ στρατηγοῦ Τύρ, ἐπαναλαμβάνονται μερικῶς αἱ προσωρινῶς διακοπεῖσαι ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ. — Οἱ προκηρυχθέντες Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες οἱ τελεσθησόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῷ κεντρικῷ γυμναστηρίῳ ἀσκουμένων ὡρίσθησαν τὴν 30 Ἀπριλίου. — Ἀῦριον ἐνεργηθήσεται καθ' ἅπαν τὸ Κράτος ἡ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῆς ἐν Παρισίοις Παγκοσμίου Ἐκθέσεως γενήσεται τὴν 6 Μαΐου. Κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτης ἀναμένεται ἐν Παρισίοις ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, θὰ ξενισθῇ δὲ ἐν τῷ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κοπερνίκου μεγάρῳ, ὅπου θὰ φιλοξενηθῇ καὶ ὁ Σάχης τῆς Περσίας. Ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις προτίθεται νὰ δώσῃ διαφόρους ἑορτὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Σάχου. — Ὁ στρατηγὸς Βουλανζὲ ἀπειλήθεις ὅτι θὰ ἐκδιωχθῇ τοῦ Βελγίου ἀνεχώρησε προχθὲς εἰς Λονδῖνον. — Τὴν 1 Μαΐου πρόκειται νὰ συνέλθωσιν ἐν Βερολίνῳ οἱ πληρεξούσιοι τῆς Γερμανίας, Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν εἰς συνδιάσκεψιν, ἵνα κανονίσωσι τὸ ζήτημα τῶν ἐν Εἰρηνικῷ Ὠκεανῷ νήσων Σαμοᾶ, ἔνθα συνέβη πρὸ μικροῦ ἡ φοβερὰ ναυτικὴ καταστροφή. — Βεβαιοῦται ὅτι ἡ βασίλισσα Ναθαλία ἐπανέρχεται εἰς Βελιγράδιον κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Μαΐου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἀῦριον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ζαππείου ἀναγνωσθήσεται ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου — Ἐν τῇ Πρωσσικῇ Βουλῇ, γενομένης συζητήσεως περὶ καταργήσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Γκόσσελερ μετὰ θερμότητος ὑπερήσπισε τὴν διατήρησιν αὐτῆς, καίτοι ὁ φυσιολόγος Βίρχωβ ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς καταργήσεώς της. — Ἐν Παρισίοις παριστάνονται διὰ νευροσπάστων οἱ «Ὄρνιθες» τοῦ Ἀριστοφάνους κατὰ γαλλικὴν μετάφρασιν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Κατὰ τὰς ἐν Δήλῳ ἐνεργουμένας ἀνασκαφάς, ὑπὸ τῶν ἑταίρων τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς κ.κ. Δουδλὲ καὶ Λεγρὰν ἀνευρέθησαν δύο ἀγάλματα γυναικεῖα, ποῦς χαλκίνου ρωμαϊκοῦ ἀγάλματος, ἐπιγραφὴ ἐξ 139 στίχων ἀναγράψασα δαπάνας τοῦ ναοῦ, δύο στῆλαι, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι κεχαραγμένα ψηφίσματα τῶν Δηλίων καὶ Ἀθηναίων, ἐννέα βάσεις ἀναθημάτων καὶ ἀφιερώσεων καὶ ἄλλα. — Ἐν Σπάρτῃ ἀνευρέθη μωσαϊκὸν ἀξιόλογον ἀποτελούμενον ἐκ τετραγωνικῶν σχημάτων, ἐν ἑκάστῳ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε καὶ μία προτομὴ διακεκριμένου προσώπου. Ἐπὶ μιᾶς τοιαύτης γυναικείας καλῶς σωζομένης ἀναγινώσκεται ἡ λέξις : ΣΑΦΦΩ, εἰς δὲ τὸ παράπλευρον τετράγωνον ἡ λέξις : ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ, ἡ εἰκὼν ὅμως τούτου εἶνε κατεστραμμένη. — Ὁ Ἰταλὸς τεχνίτης μωσαϊκῶν κ. Νοβέλλη μισθοδοτηθήσεται ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως, ὅπως εἰδικῶς ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν καὶ συμπλήρωσιν ἀπάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι μωσαϊκῶν, ἅτινα εἶνε παρημελημένα. — Μετεκομίσθησαν ἐνταῦθα αἱ ἐν Ἐρετρείᾳ ἀνευρεθεῖσαι διάφοροι ἀρχαιότητες.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ ἐν Ναυπλίῳ ἀνεγερθησόμενος ἀνδριὰς τοῦ στρατάρχου Θ. Κολοκοτρώνη ἔσται χαλκοῦς εἰς διπλάσιον τοῦ φυσικοῦ μέγεθος. Ἡ πρὸς τοῦτο ἐπιτροπὴ παρεκάλεσεν ἤδη τὴν ἐν Παρισίοις πρεσβείαν νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀρίστων χυτηρίων καὶ συμφωνήσῃ μετά τινος ἐξ αὐτῶν περὶ τοῦ ἀνδριάντος τούτου. — Ἐν Βουκουρεστίῳ ἱδρύθη ἐπιτροπὴ πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν καλῶν τεχνῶν διὰ τῆς ἀρωγῆς τῶν νεαρῶν καλλιτεχνῶν, καὶ ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοσιν λαγείου ἐκ 5,000 γραμματίων πρὸς 5 δρ. ἕκαστον, τὰ κέρδη τοῦ ὁποίου θ' ἀποτελῶνται ἀποκλειστικῶς ἐκ καλλιτεχνημάτων. — Ἡ Σάρα Βερνὰρ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Παρισίοις Ἐκθέσεως θὰ παραστήσῃ ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Variétés τὸ δράμα «Λένα», ἐξηγμένον ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Ἄγγλου μυθιστοριογράφου Φίλιπς. — Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ ἐπιτροπῇ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως ὡρίσθη ὁ κ. Βλαστός. — Ἡ πριγκίπισσα Βεατρίκη τῆς Ἀγγλίας, σύζυγος τοῦ Ἐρρίκου Βάτεμπεργ, ἔπεμψεν εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ ἰνστιτοῦτον τῶν ὑδατογράφων ἔργον αὐτῆς τιτλοφορούμενον «Ἄποψις τῶν Πυρηναίων ἐκ Βεαρίτς». — Ἐν τῷ ἐνταῦθα ναῷ τῶν καθολικῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἔψαλε χορὸς νέων τῆς ἀρτιουστάτου Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας καὶ ἀντήχησε τὸ πρῶτον τὸ ὑπὸ τοῦ Πάπα δωρηθὲν μέγα καὶ κομψὸν ὄργανον, τῆς ἱερᾶς συμφωνίας ἐκτελεσθείσης μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ ἀκριβείας κατὰ τὴν μουσικὴν τοῦ Μερκαδάντε καὶ τοῦ Δὲ Σάνκτις, ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἀφικομένου ἐκ Ρώμης κ. Φιδέλη. — Ἐν Ρώμῃ τελευταῖον ἐδόθη συναυλία παραδοξοτάτη πολλοὺς προσελκύσασα φιλομούσους καὶ περίεργους : ἐξήκοντα κιθάραι καὶ μαντολίνα ἐξετέλεσαν μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας διάφορα ἐκλεκτὰ τεμάχια. — Ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Καραγιάννη διευθυνόμενος Ἑλληνικὸς μελοδραματικὸς ὑίσας συντελούμενος ἐκ 50 προσώπων μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα θὰ δίσῃ περὶ τὰς 35 παραστάσεις. — Ἡ εἰκὼν τοῦ ἐν Πετρουπόλει ζωγράφου Σιμιράδσκη «ἡ Φρύνη ἐν Ἐλευσῖνι» ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Τσάρου ἀντὶ 150.000 ρουβλίων.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κᾳ Π. Σ. Ἀκατάλληλον, ὑποθέτομεν. Τελεσίδικος ἀπόφασις βραδύτερον. Ἀλλὰ μίαν μαύρην ψῆφον θὰ την δώσωμεν πάντοτε.—Μ. Κ., Σ. Α. Β., Θ. Τ. *Ἀλεξάνδρειαν*. Ἐνεγράφητε καὶ ἐστάλησαν τὰ φύλλα.—Ι. Μ. Ρ. *Σίφνον*. Ἐλήφθησαν. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλομεν γενικὴν ἐξόφλησιν. — *Μαντώ*. Εἴσθε πολὺ φιλόδοξος. Τὸ ὄνομά σας εἶνε ὑποκοριστικὸν τοῦ Διαμάντω. Ἀλλά ... ὑπῆρχε καὶ μία θυγάτηρ τοῦ Τειρεσίου Μαντὼ ἡ κτίσασα τὴν Μάντουαν. Συνενοήθητε ἀπ' εὐθείας. — Κ. Γ. *Κῆπολιν*. Ἔμμ. Σ. *Καλαφάτιον*. Δ. Π. Π. *Γεώργεβον*. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.—Ν. Τ. Μ. *Λίβερπουλ*. Προτιμῶμεν τὴν διὰ συναλλάγματος ἢ τὴν διὰ φορτωτικῆς ἀποστολήν. — Π. Δ. *Μεσολόγγιον*. Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. — *Ἀστῷ*. Κατ' ἀρχὴν τὰ ὑπὸ ψευδώνυμον ἀπαράδεκτα. Ἐκτὸς τούτου ἀπου

σιάζει καὶ ὁ κ. διευθυντής. — *Ζηλοτύπῳ.* Κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ οἱ ἄνδρες ἔφερον κόμας μακράς, ἀλλ' ὁ Φραγκίσκος Α' τῆς Γαλλίας τραυματισθεὶς κατὰ τὴν κεφαλὴν ἠναγκάσθη ν' ἀποκόψῃ τὴν πλουσίαν αὐτοῦ κόμην· τοῦτον ἐμιμήθησαν εὐθὺς οἱ αὐλικοί του καὶ ἡ μικρὰ κόμη ἐγένετο τοῦ συρμοῦ.— Κ. Τ. *Ραποπούλῳ. Κωνσταντινούπολιν.* Πρέπει νὰ σᾶς δοθῇ ἓν μάθημα, ὅπως καὶ εἰς πάντα ἀδικοῦντα φύλλα μὴ διατηρούμενα ὑπὸ προπαγανδῶν, ἀλλὰ μοχθοῦντα νὰ κάμωσι καλόν τι εἰς τὸν τόπον των ἔστω καὶ ἐπὶ ζημίᾳ. Φύλλα Ἑλληνικά, φύλλα ἐθνικά. Ὅταν ὀφείλετε πρέπει νὰ πληρώνετε. Ἡ ἀνοχὴ ἔχει βαθμούς, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀνεξάντλητος. Θὰ ἐπανέλθωμεν καὶ δι' ὑμᾶς καὶ διὰ πάντα ἄλλον. — Β* Εἶνε θερμότερα τὰ ὑπόγεια, διότι ἡ θερμοκρασία αὐξάνει ὅσον βαθύτερον χωροῦμεν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἐν Ζακούτσῃ τῆς Σιβηρίας, ἔνθα τὸ διαβρέχον τὸ ἔδαφος ὕδωρ εἶνε πάντοτε πεπηγός, ὀρύσσουσι φρέατα 100 μέτρων βάθους, εἰς τὸν πυθμένα τῶν ὁποίων ἡ θερμοκρασία εἶνε ἀρκετὰ ὑψηλή, ὥστε τὸ ὕδωρ διατηρεῖται πάντοτε ρευστόν.—Κα Π*. Ἐὰν θέλετε συνταγὴν διὰ νὰ πειράξητέ τινα, ἀγνοοῦμεν. Ἀλλ' ἂν θέλετε διὰ νὰ διώξητε πράγματι τοὺς μύρμηκας, οἵτινες ἐξεστράτευσαν κατὰ τοῦ μαγειρείου σας, ἀναμίξατε κόνιν σακχάρεως μετὰ βόρακος καὶ ρίψατέ την εἰς τὰς ἐξόδους τῶν ὁρμητηρίων των. Ἐγγύησις διὰ τρία ἔτη.—*Ἑρμιονεῖ.* Ὁ ἀπαύστως δυσπιστῶν εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν ἄλλων διδάσκει ἡμᾶς νὰ δυσπιστῶμεν καὶ εἰς τοὺς ἰδικούς του. Ἰδοὺ ὁ λόγος.— Δ. Β. Χ. *Χικάγον.* Ἀρ. Σ. *Τουρίνον.* Μ. Δ. Κ. *Ἀγουλιρίτσαν.* Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.— Ἐλ. Π. *Λονδῖνον.* Εὐχαριστοῦμεν, ἐπίσης.—Δ. Π. Ὁ Μόζαρτ ἐγεννήθη ἐν Σαλτσβούργῳ τὴν 27 Ἰανουαρίου 1756. Ἐξαέτης ἔγραφε τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔργα· ἑπταέτης περιήρχετο τὴν Εὐρώπην δίδων συναυλίας· δεκατετραέτης δὲ ἔδιδεν ἐν Μεδιολάνοις τὸ πρῶτον τραγικὸν μελόδραμά-τοο, τὸν *Μιθριδάτην.* Τὰ ἄλλα ἄς σᾶς τὰ εἴπῃ τὸ πρῶτον τυχὸν βιογραφικὸν λεξικόν.— *Πόμ.* Καὶ τὸ γάλα τί γίνεται;—*Σκανδάλῳ.* Πρὸ πολλοῦ ἔχομεν κάμῃ διαζύγιον πρὸς τὰ σκάνδαλα, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ μὴ σας ἀπαντήσωμεν, ἀλλ' ἰδόντες τὸ *ἀσκανδάλιστον* τῶν παρατηρήσεών σας δὲν δυνάμεθα ἄλλως νὰ πράξωμεν. Ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερὶς *κυττάζει τὴ δουλειά της,* καθὼς λέγουν, καὶ ὀλίγον φροντίζει ἂν τὰ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μεταφραζόμενα εἶνε πιστὴ αὐτῶν μετάφρασις ἢ παρῳδία τῶν φρονημάτων τοῦ συγγραφέως· διότι, ἐνθυμεῖσθε τί ἔλεγέ ποτε ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς; «Τί ὠφελεῖ, ἔλεγεν ἐκεῖνος, τῶν ἀλλοτρίων γλωσσῶν ἡ εἴδησις, ὅταν λαμβάνῃ τις ἀπ' αὐτὰς ὄχι ὅ,τι δύναται νὰ διορθώσῃ, ἀλλ' ὅ,τι διαστρέφει καὶ ἀσχημίζει τὴν γλῶσσάν του;»—Π. Ρ. Οὔτε... ὅτε το ἐστείλατε ἔγνωμεν, οὔτε ἂν το ζητεῖτε μέλλει ἡμῖν. — *Φίλῳ παραπονεμένῳ.* Ἀργοῦμεν μέν, ἀλλ' οὐδέποτε, ὡς βλέπετε, λησμονοῦμεν. *Ἔχει ὁ καιρὸς γυρίσματα,* καὶ ὑμεῖς... ἀπάντησιν ταχυδρομικῶς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Βιογραφία Ἰωσὴφ Μομφερράτου, ὑπὸ *Παναγιώτου Παρᾶ.*

Ἱστορία τῆς Ἀναλυτικῆς Γεωμετρίας ἐκ τοῦ Ρωσσικοῦ, ὑπὸ *Μ. Ο. Φουντουκλῆ* Δ. τῶν μαθηματικῶν καὶ βοηθοῦ τῶν ἀνωτέρων μαθηματικῶν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Βιομηχάνων Τεχνῶν.

Μελέτη περὶ τοῦ Πνεύματος τῆς Θρησκείας ὑπὸ *Α. Διομήδους Κυριακοῦ.*

Ἔκθεσις τῆς διαχειρίσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Γεωργίου καὶ Αἰκατερίνης Χατζῆ-Κώνστα διὰ τὸ ἔτος 1888.

Ὀλίγοι Στίχοι, ὑπὸ *Δ. Ι. Μάργαρη.* Ἐν Ζακύνθῳ.

Σωφρονιστικὴ ἐκπαίδευσις ἀνηλίκων, μελέτη *Π. Ἀγγελοπούλου Ἀθανάτου.*

Ἔκθεσις *τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν σιδηροδρόμων Πειραιῶς - Ἀθηνῶν - Πελοποννήσου πρὸς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῆς 20 Μαρτίου. 1889*

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΝ ΤΗΙ "ΕΒΔΟΜΑΔΙ,,

ΑΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΡΑΪΣΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κας HENRY GREVILLE

Ἐν Σμύρνῃ ἐνοικιάζεται

ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ

οἰκοδομηθὲν τελευταίως ἐπὶ τῆς

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΚΥΜΑΙΑΣ

ἥτις εἶναι ἡ ὡραιοτέρα καὶ κεντρικωτέρα ὁδός. Περιέχει εὐρείας αἰθούσας καὶ τριάκοντα ἐν ὅλῳ δωμάτια.

— Πληροφορίαι παρ' ἡμῖν. —

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

ΑΤΤΙΚΗΣ

Δρομολόγιον

1 Μαρτίου — 15 Μαΐου.

ΓΡΑΜΜΗ ΚΗΦΙΣΣΙΑΣ

Ἀναχωρήσεις Καθημεριναὶ		Ἀναχωρήσεις Καθημεριναὶ	
Ἐξ Ἀθηνῶν		Ἐκ Κηφισσίας	
7,—	Π. Μ.	7,45	Π. Μ.
9,—		10,—	
11,—		11,45	
2,—	Μ. Μ.	2,45	Μ. Μ.
3,35		4,40	
5,30		6,15	

Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς

7,—	Π. Μ.	7,45	Π. Μ.
9,—		10,—	
11,—		11,45	
2,—	Μ. Μ.	2,45	Μ. Μ.
2,40		4,40	
3,35		6,15	
5,35		8,—	

ΓΡΑΜΜΗ ΛΑΥΡΙΟΥ

Ἐξ Ἀθηνῶν	Ἐκ Λαυρίου
8,45 Π. Μ.	7,15 Π. Μ.
3,40 Μ. Μ.	4,05 Μ. Μ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΚΟΜΨΑ ΤΕΥΧΗ ΠΕΡΙΠΟΥ 96 ΣΕΛΙΔΩΝ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Τεῦχος 1—3 *Θάνος Βλέκας.* Ἑλληνική μυθιστορία ὑπὸ Π. Καλλιγᾶ.
Ποιήματα Α. Σ. Βυζαντίου (ἐν τῷ 3ῳ τεύχει)
» 3—5 *Ὁ Ἐξηνταβελόνης,* κωμῳδία Μολιέρου, κατὰ τὴν ἐξελληνισιν τοῦ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.
Ποιήματα Φ. Κοππὲ (ἐν τῷ 5ῳ τεύχει).
» 6 *Περίληψις ἱστορίας* τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.
» 7 κ. 9 *Λουΐζα Μύλλερ,* τραγῳδία Φ. Σχιλλέρου.
» 8 *Ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς* ὑπὸ Φεουτερσλέβεν.
» 10 *Διηγήματα* σύγχρονα Ἑλληνικά, ὑπὸ Δ. Βικέλα. Ἐ. Χαριλάου, Δ. Καμπούρογλου, Γ. Δροσίνη, Α. Κουρτίδου, Ι. Μ. Δαμβέργη καὶ Α. Καρκαβίτσα.
» 11—13 *Στράτης Καλοπίγειρος,* ἠθογραφία ἑλληνική ὑπὸ Στ. Κουμανούδη.
» 14—15 *Ἀμλέτος,* τραγῳδία Σαικσπήρου μετάφρασις ὑπὸ Σ. Δ. Βικέλα.
» 16—17 *Ἄσμα τῶν Χριστουγέννων,* διήγημα ὑπὸ Κ. Δίκενς.
» 18 *Κορακιστικὰ* ἢ διόρθωσις τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσης, κωμῳδία. —*Κούρκας ἁρπαγή,* ποίημα, ὑπὸ Κ. Ἰακ. Ρίζου.
Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται λεπτὰ 60. Ἡ συνδρομὴ διὰ 25 (α' σειρὰ) δρ. 12.
Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐννοοῦνται αὗται αἱ τιμαὶ εἰς χρυσοῦν

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ

ἐκδόται ἐν Ἀθήναις

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Πέμπουσι Διαδόχου

Ὑδρόγειοι Σφαῖραι εἰς Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35—72.

Πέμπουσι Τριπόλεως

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ

ἐπὶ καλοῦ χάρτου στιγμιαίως.

Πέμπουσι Διαδόχου

ΜΕΛΑΝΗ ΜΑΥΡΗ

συμπεπυκνωμένη καὶ ἀναλυομένη εἰς ἓξ μέρη ὕδατος. Δοχεῖον ἐκ δραμ. 312 δραχ. 4 50
Ἀναλελυμένη ἡόκαλ. 90

Πέμπουσι Τριπόλεως

Γραφικαὶ ΥΛΑΙ

ΚΟΜΨΟ ΕΧΝΗΜΑΤΑ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Γραμμὴ Πειραιῶς - Κορίνθου - Αἰγίου - Πατρῶν

1		3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.45π	11.20π	8 πμ	Πάτραι ἀν.	7 πμ	11.25	—
Ἀθῆναι »	7,15μ	11.50»	8. 35	Αἴγιον »	8 52	12.50	—
Κόρινθος ἀφ.	10.35	2.50μ	12.10	Κόρινθος »	1.10	4 —	1.55μ
Αἴγιον »	2.52	6.04»		Ἀθῆναι ἀφ.	4.45	7.05	5.4
Πάτραι »	4.45	7.30»		Πειραιεὺς »	5.15	7.30	6 .5

Γραμμὴ Κορίνθου - Ἄργους - Ναυπλίου - Μύλων

202		203	
Ναύπλιον ἀν.	9.55π.μ.	Κόρινθος ἀν.	3.05 μ.μ.
Μύλοι »	9.55	Ἄργος ἀφ.	5.22 »
Ἄργος »	10.30	Ναύπλιον »	5.55 »
Κόρινθος ἀφ.	12.45π.μ.	Μύλοι »	6 — »

Σημείωσις.— Πᾶσαι αἱ ἀμαξοστοιχίαι ἐν Πάτραις θ' ἀναχωρῶσι καὶ θὰ φθάνωσιν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου θὰ χορηγῶνται τὰ εἰσιτήρια καὶ θὰ ἐνεργῆται μόνον ἡ παραλαβὴ καὶ παράδοσις τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐπιβατῶν. Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 λειτουργοῦσι καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Κυριακῆς. Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 1, 2, 33, 32, 202, 203, σταθμεύουσι καὶ εἰς ὅλας τὰς Στάσεις καὶ Σταθμούς. Μεταξὺ Κορίνθου —Ἀκράτας Πατρῶν— Ἀκράτας Ναυπλίου—Ἄργους—Μύλων καὶ ἀντιστρόφως, κυκλοφοροῦσι καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἀμαξοστ. σταθμεύουσαι εἰς πάσας τὰς Στάσεις καὶ Σταθμ.

L'HEBDOMAS est mise gratuitement à la disposition des visiteurs de l'Exposition Universelle de 1889 à Paris, au bureau des Renseignements Commerciaux, à la Section des Colonies françaises, Esplanade des Invalides.

Τυπογραφεῖον **Κορίννης,** *ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 9.*